

ВАЗОРАТИ МАОРИФИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

АКАДЕМИЯИ ТАҲСИЛОТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

**ДОНИШКАДАИ ҶУМҲУРИЯВИИ ТАКМИЛИ ИХТИСОС ВА
БОЗОМЌЗИИ КОРМАНДОНИ МАОРИФ**

Барномаи

**намунавии курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгорони
синфҳои ибтидоӣ**

Душанбе 2012

Барномаи намунавии курси такмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ. –
Душанбе, 2012

Барномаи мазкур бо дастгирии мардуми Амрико ба воситаи Оҷонсии ИМА оид ба рушди байналмилалӣ (USAID) таҳия ва ба нашр омода шудааст. Мундариҷаи дастур дар доираи Креатив Интернэшнл Инк. (СИ) ва Лоихаи таълими босифат (QLP) баррасӣ шудааст ва ҳатмӣ нест, ки мавқеи USAID ва Ҳукумати ИМА-ро инъикос намояд.

Зери назари

Абдулазизов Ваҳобҷон – ректори ДҚТИБКМ, номзади илмҳои филологӣ, дотсент

Ҳайати гурӯҳӣ қорӣ:

Абдуллоев И. мудири кафедраи таҳсилоти ибтидоӣ ва томактабии ДҚТИБКМ

Ашӯрова Барно – мудири кафедраи педагогика ва психологияи ДҚТИБКМ

Каримов Зикрулло – омӯзгори калони таҳсилоти ибтидоӣ ва томактабии ДҚТИБКМ

Азизова Мастонгул – мутахассиси синфҳои ибтидоии МҚТМ-и назди Вазорати
маорифМ

Алиев Асрор – мудири шӯъбаи илм ва инноватсияи ДҚТИБКМ

Зоолишоева Бибинасрин – мушовири синфҳои ибтидоии ДТМК-и ВМКБ

Аҳмадбекова Аълобону – мудири бахши синфҳои ибтидоии ДТМК-и ВМКБ

Паллаева Ситора – мудири кабинети синфҳои ибтидоии МТИ-и шаҳри Душанбе

Раҳимов Фураймон – омӯзгори калони Коллеҷи омӯзгорони ноҳияи Абдураҳмони Ҷомӣ

Муҳиддинова Омина – мутахассиси синфҳои ибтидоии ДТИБ-и ш. Хучанд

Махтубова Ситора – мушовири синфҳои ибтидоии ДТИБК-и ш. Кӯлоб

Каримов Тоҷиддин – омӯзгори калони кафедраи таҳсилоти ибтидоӣ ва томактабии
ДҚТИБКМ

Холмуродов Алишер – омӯзгори калони кафедраи педагогика ва психологияи
ДҚТИБКМ

Қодиров Набӣ – омӯзгори калони кафедраи табиӣ ва математикаи ДҚТИБКМ

Ниёзов Файзиддин – мутахассис оид ба такмили ихтисоси омӯзгорони Лоихаи таълими
босифат

Зиёев Муҳиддин – мушовири маҳаллии Лоихаи таълими босифат

Мухаррири масъул:

Аминов Саидамир – узви вобастаи Академияи таҳсилоти Тоҷикистон

Нақшаи таълими
курси тақмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ

№	Қисмҳои барнома	26-рӯза (6 соат)			18-рӯза (6 соат)		
		ҳамагӣ	назарӣ	амалӣ	ҳамагӣ	назарӣ	амалӣ
1	Истиқлолият ва сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф	6	6	-	6	6	-
2	Масъалаҳои асосии педагогика ва психология дар таълими ибтидоӣ	18	8	10	12	4	8
3	Тақмили маҳорати педагогӣ Методикаи умумии таълим	16	6	10	12	8	4
4	Тақмили маҳорати педагогӣ Методикаи хусусии таълим						
	Методикаи таълими забони модарӣ	32	12	20	18	8	10
	Методикаи таълими математика	26	10	16	14	6	8
	Методикаи таълими табиатшиносӣ	6	4	2	6	4	2
	Методикаи таълими санъат ва меҳнат	10	4	6	6	2	4
	Методикаи таълими суруд ва мусиқӣ	10	4	6	6	2	4
	Методикаи таълими тарбияи ҷисмонӣ	10	4	6	6	2	4
5	Экология ва тарзи ҳаёти солим	6	6	-	6	6	-
6	Омӯзиши асосҳои технологияи информатсионӣ	12	6	6	12	6	6
7	Коргузорӣ ва ҳуҷҷатнигорӣ дар муассисаҳои таълимӣ	4	2	2	4	2	2
Дар маҷмӯъ		156	68	88	108	50	58

Муқаддима

Барномаи курсҳои тақмили ихтисоси муаллимони синфҳои ибтидоӣ дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Консепсия миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ, Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарори мушовараи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2. 07. 2009, №9/3 ва Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон мураттаб гардидааст.

Барномаи мазкур намунавӣ буда, барои курсҳои тақмили ихтисоси 26-рӯзаи омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ дар ҳаҷми 156 соат таҳия шудааст. Кафедра ва шӯъбаҳои таълими донишқада (марказ)-ҳои тақмили ихтисоси муаллимон метавонанд дар асоси ин барнома бо назардошти шароити имконият дар ҳаҷми 108 соат курси 18 рӯза ташкил намоянд. Вазеҳ аст, ки соатҳои баъзе мавзӯҳо ихтисор мегарданд.

Дар таҳияи барнома ҳамчун замина бештар методҳои интерактивӣ ба эътибор гирифта шудаанд, ки онҳо истифодаи роҳи усули гуногуни таълимро тақозо менамоянд. Аз ин рӯ, азҳудкунии тарзу усули гуногуни таълим ва муқоисаи онҳо ба омӯзгор имкон медиҳанд, ки барои баланд бардоштани маънавиёти хонандагон роҳҳои зиёдеро интихоб кунад ва тавассути ин қор савияи дониши шогирдонро ба андозаи имкон мукаммалу афзун созад.

Фасли «Тақмили дониш, малака ва маҳоратҳои педагогӣ аз қисмҳои:

а) тақмили маҳорати педагогӣ;

б) таъмини дидактикии чараёни таълим ва методикаи умумию хусусии таълими фан ва фанҳои забони тоҷикӣ, математика, табиатшиносӣ, санъат ва меҳнат, суруду мусиқӣ ва тарбияи ҷисмониро фаро мегирад.

Мақсади асосии барнома шинос намудани муаллимони синфҳои ибтидоӣ бо сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф, санадҳои меъёрии ҳуқуқии фаъолияти муассисаҳои таълимӣ ва ташаккули салоҳияти истифодаи дастовардҳои пешқадам ва назарраси олимону методистони ҷумҳурӣ ва кишварҳои хориҷӣ дар соҳаи тақмили методикаи таълим, аз ҷумла, истифодаи Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ ҳангоми таҳияи нақшаҳои тақвимӣ ва дарсӣ, таълими ҳамгирои фанҳои аз ҷиҳати мазмуну мундариҷа ба ҳам наздик, истифодаи методҳои ҳамкорӣ дар таълим ва воситаҳои арзёбӣ ба шумор меравад.

Барномаҳои методикаи таълими фанҳо аз панҷ қисм иборат аст:

I. Консепсияи таълими фан;

II. Нақшаи барномаи таълими фан;

III. Воситаҳои арзёбии курс;

IV. Номгӯи мавзӯҳо барои таҳияи реферат ва лоихаҳо;

V. Адабиёти тавсияшаванда.

Мундариҷаи таълим самтҳои асосӣ ва мақсадҳои омӯзиши фанро муайян мекунад.

Нақшаи барнома мисли Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ аз чор қисм иборат аст;

1. **Мақсади таълим.** Мақсадҳои мушаххаси таълимиро, ки барои ҳосил шудани салоҳияти муайян равона шудаанд, дар бар мегирад.

2. **Мавзӯ ва мундариҷаи таълим.** Дар ин фасл мавзӯҳо ва мундариҷае, ки тавассути аз худ кардани онҳо омӯзгор ба мақсади таълим ноил гашта, ба ин восита салоҳияти муайянро ҳосил мекунад, ҷой дода шудаанд.

3. **Фаъолияти таълим.** Аз фаъолиятҳои таълимии тавсияшаванда, ки тавассути он мавзӯ ва мундариҷа аз худ карда шуда, таҳлилу баррасӣ меёбанд, иборат аст. Фаъолиятҳо вобаста ба шароит ва мавод тағйир дода мешаванд.

4. **Вақт.** Вақти эҳтимолие, ки барои ноил шудан ба мақсад мусоидат мекунад, пешниҳод гардидааст.

Дар номгӯи мавзӯҳои реферат ва лоихаҳо масъалаҳое, ки дар чараёни курсҳои тақмили ихтисос омӯхта мешаванд, барои иҷрои қори хурди эҷодӣ пешниҳод мегарданд.

Дар охир рӯйхати адабиёти тавсияшаванда марбут ба мақсаду масъалаҳои таълим пешниҳод шудааст.

Талаботи барнома

Омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ дар анҷоми курси такмили ихтисос бояд дорои салоҳиятҳои зерин гарданд:

- дар асоси Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ, барномаҳои таълим ва китобҳои дарсӣ аз ҳамаи фанҳои таълим нақшаҳои тақвим ва дарс таҳия карда тавонанд;
- ҳангоми таълими забони модарӣ методикаи таълими бурро, шуурона, ифоданок хондан; барои дарки маънӣ қироат кардан; матнро таҳлил намудан; хушнависӣ; навиштани нақли хаттӣ, ҳикоя ва афсонаҳои хурд, иншо аз рӯйи расм, табрикномаю эълонҳо; озодона баён намудани фикр, ҳангоми гуфтор риоя кардани қоидаҳои забони адабӣ; таҳлилу хулосабарорӣ ва тақвият додани фикр тавассути ахбори хондаю шунида; машқҳои грамматикӣ, имло ва луғатомӯзӣ; воситаҳои арзёбии фаъолияти таълими хонандагон ҳангоми хондан, навиштан, гуфтан, таҳлил, машқи рукнҳои грамматика, имло ва луғатомӯзӣ; дар асоси ҳамгироии рукнҳои забаномӯзӣ саволу масъалаҳои таълимӣ таҳия ва воситаҳои арзёбии онҳоро муайян карда тавонанд;
- ҳангоми таълими фанни «Математика» таълими қатори ададҳои натуралӣ ва хосиятҳои он, мазмун ва тартиби иҷрои амалҳои арифметикӣ, тасаввуроти вақт ва фазо, ташаккули малакаҳои ҳисоббарорӣ хонандагон, таълими ҳалли масъалаҳо, методикаи таълими маводи геометрӣ, методикаи таълими маводи алгебравӣ, методикаи таълими бузургихоро истифода бурда тавонанд;
- ҳангоми таълими фанни «Табиатшиносӣ»: такмили донишҳои зарурии хонандагон дар бораи муҳити атроф; пайдо намудани қобилиятҳои дарки гуногунрангӣ ва ягонагии олам, ҳамбастагии ҳодисаҳои табиат ва ба низоми муайян даровардани донишҳо оид ба табиат; фароҳам овардани мушоҳидаи ҳодисаҳои атроф ва гузаронидани таҷрибаҳои одӣ; ташаккули малакаҳои фарқ карда тавонистани мафҳумҳо, ашё, ҷисмҳо, ҳодисаҳо, вазифаҳо, хусусиятҳо дар хонандагон, ташаккули фаҳмиши илмӣ хонандагон дар бораи олам; тарбияи муносибати эҳтиёткорона ба олами атроф, ташаккули маданияти экологии хонандагон, бедор намудани масъулиятро нисбат ба беҳдошти саломатии худ ва атрофиён ба эътибор гиранд;
- ҳангоми таълими фанни «Санъат ва меҳнат» инкишофи малакаю маҳорати расомӣ, ороиш ва сохтани ашё; тарбияи меҳнатӣ, эстетикӣ ва касбии мактабӣ; дар хонандагон тарбия кардани меҳнатдӯстӣ, ҳисси эҳтиром ба меҳнати худ ва дигарон; қобилияти амали фикрӣ ва эҷодӣ инкишофи дода тавонанд;
- ҳангоми таълими фанни «Суруд ва мусиқӣ» салоҳияти дарки имкониятҳои муассири мусиқии миллии тоҷик ва фолклор; ташаккули донишҳо оид ба мусиқии анъанавии миллии ва робитаҳои он бо зиндагии халқҳо дар гузашта ва имрӯз, оид ба нақши он дар мусиқии касбӣ; ба мақсади дарки қонуниятҳои мусиқӣ дар хонандагон тарбия намудани фаҳмиши образҳои бадеӣ, мусоидат ба омӯختани асосҳои саводи мусиқӣ ҳангоми иҷрои суруд, шунидани мусиқии халқӣ ё касбӣ; инкишофи фаҳмиши мусиқии кӯдакон (диққат, хотир, зарб (ритм) ва ғ.); ташаккули маҳорати шунидани мусиқӣ: муассир, зебо ва хушоҳанг иҷро кардани суруд, бадоҳатан гуфтан (навохтан) дар амал истифода намудани донишҳои андӯхта.
- ҳангоми таълими фанни «Тарбияи ҷисмонӣ» салоҳияти мустаҳкам кардани саломатии хонандагон, ташаккули хусусиятҳои ҷисмонӣ ва баланд бардоштани имконияти функционалии бадани онҳо тавассути машқҳои варзиши бадан.

Салоҳиятҳои мазкур тавассути тест, реферат ва корҳои лоихавӣ санҷида мешаванд. Баъд аз хатм дар ҳолати супоридани санҷиш, тесту рефератҳо ба иштирокдорони курс шаҳодатнома супурда мешавад.

I. Истиклолият ва сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф (6 соат)

Омӯзгор дар баробари маҳорати касбии худ бояд таълиму тарбияро дар заминаи самтҳои асосии сиёсати давлат дар соҳаи маориф ба роҳ монад. Сохибистиклолии Тоҷикистон ба муқаддасоти миллӣ, таъриху маданият ва арзишҳои миллат муносибати навро тақозо мекунад. Тарбияи шахрванди шоистаи Ватан мақсади асосии системаи маориф буда, тавассути ташаккули ҳисси ватандӯстӣ, эҳтироми муқаддасот ва омӯзиши таърихи қадимаи халқ, истифодаи самараноки комёбиҳои илми муосир ба даст меояд.

Раванди таълим тавассути ҳуҷҷатҳои меъёрии ҳуқуқӣ ба танзим дароварда мешавад. Дар амал татбиқ кардани ин ҳуҷҷатҳо малакаҳои махсусро талаб мекунад. Аз ин лиҳоз, курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ фасли «Истиклолият ва сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф»-ро фаро мегиранд. Барои таълими ин фасл 6 соат ҷудо шудааст. Дар он чор самти асосӣ мавриди баррасӣ қарор мегирад, аз ҷумла:

- Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- Сиёсати давлат дар соҳаи маориф;
- Паёму воҳӯриҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, тadbирҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати маориф оид ба рушди соҳаи маориф;
- Асноди меъёрии ҳуқуқии соҳаи маориф (Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Консепсияи миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Баъд аз хатми барномаи мазкур омӯзгорон бояд:

- сиёсати давлатро дар соҳаи маориф шарҳ дода тавонанд;
- масъалаҳои гузариш ба низоми таҳсилоти 12-соларо шарҳ дода тавонанд;
- асноди меъёрии ҳуқуқии соҳаи маорифро номбар карда, дараҷабандӣ кунанд;
- самтҳои асосии қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», «Консепсияи миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро шарҳ диҳанд;
- мазмуни «Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро таҳлил карда тавонанд.

II. Масъалаҳои асосии педагогика ва психология дар курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (18 соат)

Омӯзиш дар синфҳои ибтидоӣ заминаи асосии ташаккули хусусиятҳои гуногуни шахсият буда, он дар пешравии таълим ва фаъолияти ояндаи хонандагонӣ хурдсол нақши муҳим мебозад. Хонанда дар ин давра на танҳо хондану навиштан ва ҳисобро метавонад, балки аз шаклҳои гуногуни тарбияи ахлоқиву маънавӣ, зебоипарастӣ ва экологӣ, тарзи ҳаёти солим, инчунин амалҳои фикрӣ: муқоиса, таҳлилу таркиб ва ҷамъбасту ҳулосабароӣ бархурдор мешавад.

Дар ин давра ба ҳисоб гирифтани хусусиятҳои психофизиологии хонандагон, ба эътибор гирифтани зинаҳои инкишоф, гуногунии шавқу завқ ва майлу хоҳиши онҳо аҳамияти беандоза дорад.

Омӯзиши педагогика ва психология барои ташаккули малакаю маҳорати таълимии хонандагон, қобилиятҳои инфиродии онҳо, бунёди тафаккури мустақилонаи ҷустуҷӯӣ ва фаъолияти эҷодии онҳо мусоидат мекунад.

Самтҳои асосии таълими педагогика ва психология дар курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ инҳоянд:

- истифодаи афкори педагогии мардуми тоҷик ва дастовардҳои педагогикаю психологияи ҷаҳонӣ дар шароити муосир;
- асосҳо ва моҳияти таълими хонандамехвар;
- душвориҳои давраи аввали таҳсил ва роҳҳои бартараф кардани онҳо;
- мафҳумҳои технология ва техника (санъат)-и педагогӣ;
- минтақаи актуалӣ ва наздиктарини инкишофи хонандагон;
- шавқу завқ ва майлу хоҳиши хонандагон.

Баъд аз хатми барномаи мазкур муаллимон:

- афкори педагогии мардуми тоҷик ва дастовардҳои педагогикаю психологияи ҷаҳониرو дар шароити муосир шарҳ дода тавонанд;
- асосҳо ва моҳияти таълими хонандамехварро маънидод карда тавонанд;
- хусусиятҳои психологию физиологии давраи аввали таҳсили мактабии хурдсол, мушкилот ва роҳҳои ҳалли онро нишон дода тавонанд;
- мафҳумҳои технология ва техника (санъат)-и педагогиро шарҳ дода тавонанд;
- минтақаи актуалӣ ва наздиктарини инкишофи хонандагонро муайян намуда, барои ноил шудан ба он фаъолиятҳо таҳия карда тавонанд;
- сабабҳои гуногунии шавқу завқи хонандагонро шарҳ дода, барои онҳо саволу масъалаҳои мухталиф таҳия карда тавонанд.

III. ТАКМИЛИ МАҲОРАТИ ПЕДАГОГӢ (МЕТОДИКАИ УМУМИИ ТАЪЛИМ) – 16 соат

Бо вучуди душвориҳои омӯзгорӣ касби бошарафтарин ба шумор меравад. Он мушкилоте, ки дар касби муаллим ба вукӯъ меояд, дар ҷустуҷӯӣ ва омӯзиши пай дар пай ҳалли худро меёбанд. Пешаи омӯзгорӣ эҷодкориро тақозо дошта, бо илм ва фарҳанг робитаи ногӯсастанӣ дорад, зеро муаллим ба ғайр аз донишҳои таҳассусӣ бояд малакаҳои маҳоратҳои коргардон, ҳунарпеша ва тамошобинро доро бошад.

Агар сӯҳбати муаллим ҳангоми баёни мавзӯӣ яқинанг, дилгиркунанда бошад, пас ӯ ба маъноӣ аслиаш дӯстдори касби худ нест. Муаллим фарди ибратомӯз аст ва бо шахсият, дониш (бо фӯрӯтанию хоксориаш, бо ҳалимиву меҳрубонияш) метавонад ба шахсияти хонандагон таъсири назаррасе дошта бошад.

Дар замони муосир усули технологияҳои гуногуни таълим истифода карда мешаванд, ки барои тақмили маҳорати омӯзгор ва инкишофи шахсияти талабагон аҳамияти хоса доранд. Муаллим ба воситаи ин методу шаклҳои кор маҳорати эҷодияшро сайқал медиҳад.

Дар ҳама давру замон муносибат ба таълим тағйир меёбад, тарзҳои мухталифи таълим ба роҳ монда мешаванд, аммо дар раванди таълиму тадрис хонанда ҳамеша симои асосӣ боқӣ мемонад.

Ба мо одат шудааст, ки дар ҷараёни таълим бештар ба саволҳои «Чиро?» ва «Чӣ тавр?» ҷавоб ҷӯем. Аммо гоҳо саволҳои муҳиме ба монанди «Барои чӣ?» ва «Ба кадом мақсад?» аз назар дур мемонанд. Ба хонанда мустақилона фикр кардан, фаъл будан, қарор қабул кардан ба шароити тағйирпазир мутобиқ гаштан, ба худ боварӣ доштанро омӯзонем. Дар назди муаллим ба ҷуз аз мусаллаҳ кардани хонанда бо дониш боз вазифаи мураккабтари дигар низ меистад. Ҷараёни таълим чӣ тавр бояд ташкил карда шавад? Барои инкишофи малакаҳои зарурии ҳаёти бачагон кадом усул мусоидат мекунад? Агар ба фаъолияти худ ба тарзи нав баҳо диҳем, гуфта метавонем, ки вазифаҳои таълим, тарбия ва инкишофро тавассути технологияи гуногуни омӯзиш чӣ гуна ҳал кардан мумкин аст.

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки омӯзгорон дар самтҳои зерин ба тақмили ихтисос ниёз доранд:

- татбиқи Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ ва барномаҳои таълим;
- банақшагирии дарс;
- истифодаи усули муосири таълим;
- ташкили фазои ҳамкорӣ дар таълим;
- роҳу воситаҳои арзёбии дониш, малака ва маҳорати хонандагон.

Баъд аз хатми барномаи мазкур муаллимон:

- соҳт ва мазмуну мундариҷаи Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ ва барномаҳои таълимро таҳлил карда, онҳоро истифода карда тавонанд;
- дар асоси талаботи Стандарти таҳсилот, барномаи таълим ва мундариҷаи китобҳои дарсӣ нақшаҳои дарсро таҳия карда тавонанд;
- усули муосири таълимро истифода карда тавонанд;

- принципҳои ташкили фазаи ҳамкориро шарҳ дода, барои корҳои дунафарию гурӯҳӣ намунаи масъалаҳоро таҳия карда тавонанд;
- мафҳуми арзёбии ташаккулдиҳандаро шарҳ дода, воситаҳои онро номбар карда, намунаҳо тартиб дода тавонанд.

IV. ТАКМИЛИ МАҲОРАТИ ПЕДАГОГӢ (МЕТОДИКАИ ХУСУСИИ ТАЪЛИМ) – 94 соат

4.1. Барномаи методикаи таълими забони модарӣ дар курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (32 соат)

Асоси таълими забони модариро дар синфҳои ибтидоӣ инкишофи нутқи гуфторию навиштории талабагон ташкил медиҳад. Инкишофи нутқи гуфториву навиштории хонандагон дар тамоми чараёни таълими забони модарӣ амалӣ мегардад. Дар зинаи таҳсилоти ибтидоӣ барои ташаккули малакаю маҳорати хонандагон замина гузошта мешавад. Вазифаи муоширатии забон бобати инкишофи тафаккур ва мутаносибан инкишофи нутқи алоқаноки даҳонию хаттии хонандагон маҳз дар ҳамин зина амалӣ гашта, дар маҷмӯъ барои ташаккули шахсияти хонанда, бунёди мавқеи шахрвандии ӯ мусоидат мекунад.

Ин вазифаҳо на танҳо дар доираи фанни забони модарӣ баррасӣ мегарданд, балки ҳангоми таълими фанҳои дигари синфҳои ибтидоӣ низ ба эътибор гирифта мешаванд. Масалан, барои беғалат ҳал кардани масъалаи математикӣ хонанда мазмуни матн масъаларо бояд дарк карда, дар асоси хулосабарорӣ онро ҳал намоянд. Аз ин лиҳоз, омӯзгори синфҳои ибтидоӣ ғайр аз таълими рукнҳои забон: хондан, навиштан, гуфтан (грамматикаву имло ва луғатомӯзӣ) боз маҳорати ба таври ҳамгиро таълим додани забонро ҳосил кунад.

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки ҳангоми таълими забони модарӣ омӯзгорон дар самтҳои зерин ба такмили ихтисос ниёз доранд:

- Стандартҳои таҳсилоти ибтидоӣ, барномаи таълим, китобҳои дарсӣ ва дар асоси онҳо таҳия намудани нақшаи дарс;
- таълими ҳамгирои фанни забони модарӣ;
- роҳу усули муошири таълими фаъолиятҳои нутқ: навиштан, хондан, гуфтан, шунидан;
- методикаи таълими навиштани имлои таълимӣ, нақли хаттии таълимӣ, иншои таълимӣ, ҳикоя;
- машқи унсурҳои грамматика, имло ва омӯзиши луғат;
- арзёбии фаъолияти таълимии хонандагон ҳангоми навиштан, хондан, гуфтан, шунидан ва машқҳои имло ва луғатомӯзӣ;
- истифодаи бозичҳои дидактикӣ.

Баъд аз хатми барномаи мазкур омӯзгорон:

- методҳои такмили малакаю маҳоратҳои хонандагонро дар самтҳои бурро хондан барои дарки маънӣ ва муайян кардани фикри асосии матн, таҳлили ахбор ва хулосабарорӣ истифода бурда, дар асоси онҳо саволу масъала тартиб дода тавонанд;
- методҳои такмили малакаю маҳоратҳои хонандагонро дар хушнависӣ, навиштани нақли хаттӣ, иншо аз рӯйи расм, ҳикоя, афсонаҳои хурд, мактуб, табрикномаю эълонҳо истифода бурда, дар асоси онҳо саволу масъала тартиб дода тавонанд;
- методҳои такмили малакаю маҳорати хонандагонро дар озодона баён намудани фикр, ҳангоми гуфтор риоя кардани қоидаҳои забони адабӣ, таҳлилу хулосабарорӣ, тақвият додани фикр тавассути ахбори хондаю шунида, дониши ҳосилшуда ва саволгузорӣ истифода бурда тавонанд;
- методҳои муаррифӣ ва омӯзиши луғати навро истифода бурда тавонанд;
- воситаҳои арзёбии фаъолияти таълимии хонандагонро ҳангоми хондан, навиштан, гуфтан, шунидан, таҳлил, машқи унсурҳои грамматика ва луғатомӯзӣ истифода карда тавонанд;

- дар асоси ҳамгирии таълими забони модарӣ саволу масъалаҳои таълимӣ таҳия ва воситаҳои арзёбии онҳоро муайян карда тавонанд;
- дар асоси Стандартҳои таҳсилоти ибтидоӣ, барномаи фанни забони модарӣ, китобҳои дарсӣ ва маводи таълимӣ нақшаи тақвими ва дарс таҳия карда тавонанд.

4.2. Барномаи методикаи таълими математика барои курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (26 соат)

Мақсади асосии таълими математика дар асоси вазифаҳои умумии таҳсилоти ибтидоӣ ва таҷрибаи худ омӯзгорон, таҳлили стандарту барнома, нақшаҳои таълим, китобҳои дарсӣ, дастурҳои илмию методӣ дониши математикии онҳоро ташаккул дода, малакаю маҳораташонро баланд бардоштан аст. Омӯзгорон ба шогирдони худ он талаботе, ки дар Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ ҳамчун вазифаи асосии омӯзгор пешбинӣ шудааст, иҷро намоянд, дараҷаи дониш, тафаккури эҷод ва мантикии хонандагонро инкишоф диҳанд.

Барномаи математикаи КТИ-и муаллимони синфҳои ибтидоӣ самтҳои зеринро фаро мегирад:

- методикаи таълими амалҳои арифметикӣ ва ташаккули малакаҳои ҳисоббарории хонандагон;
- методикаи таълими ҳалли масъалаҳо;
- методикаи таълими маводи геометрӣ;
- методикаи таълими маводи алгебравӣ;
- методикаи таълими бузургиҳо.

Фасли «Методикаи таълими амалҳои арифметикӣ ва ташаккули малакаю маҳоратҳои ҳисоббарории хонандагон» усули дар хонандагон ташаккул додани малакаҳои мустақами ҳисобкунии шифоҳӣ ва хаттӣ, роҳҳои гуногун хондани ифодаҳо, ҳосиятҳои амалҳои арифметикӣ ва арзёбии фаъолияти хонандагонро фаро гирифтааст.

Дар фасли «Методикаи таълими ҳалли масъалаҳо» нақш ва аҳамияти масъала дар таълими математика, шиносоии аввалин бо мафҳуми масъала, хусусиятҳои умумии методҳои омӯзиши масъала, ҳелҳои масъалаҳои сода ва таркибӣ, методикаи ҳалли масъалаҳои таркибӣ ва намудҳои онҳо, бо усули гуногун ҳал кардани масъалаҳо, методҳои кор бо масъалаҳо ва роҳу усули арзёбии ташаккулдиҳанда дар таълими масъала шарҳу маънидод гаштаанд.

Дар фасли «Методикаи таълими маводи геометрӣ» дар бораи маводи геометрӣ ва мавқеи он дар таълим, шаклҳои геометрии одитарин ва ҳосиятҳои онҳо, усулҳои ҳисоб кардани периметр ва масоҳати шаклҳои геометрӣ (секунча, росткунча ва квадрат) ва оид ба ёфтани периметр ва масоҳати шаклҳои геометрӣ ҳал кардани масъалаҳо, аз ашёҳои гуногун сохтани шаклҳои гуногуни геометрӣ, аз маводи геометрӣ тасвир кардани шаклҳо ва роҳу усули арзёбии ташаккулдиҳанда маълумот дода шудааст.

Дар фасли «Методикаи таълими маводи алгебравӣ» масъалаҳои ташаккули малакаҳои хонандагон оид ба ҷои тағйирёбандаҳо, гузоштани қимати онҳо, ифодаҳои ҳарфӣ ва усули таълими он, аз рӯйи расм тартиб додани муодила, ҳал карда тавонистани муодилаҳои сода ва таркибӣ ва роҳҳои дурусти арзёбию баррасии он матраҳ гаштаанд.

Дар фасли «Методикаи таълими бузургиҳо» омӯзондани воҳидҳои ченакҳои бузургиҳо, муносибати байни воҳидҳои ченакҳои бузургиҳо, роҳҳои гуногуни таълими бузургиҳо, доир ба алоқамандии бузургиҳо тартиб додани масъалаҳои гуногунмазмун ва роҳу усули ҳалли онҳо мавриди муҳокима қарор гирифтаанд.

Баъд аз хатми курси тақмили ихтисоси муаллимони синфҳои ибтидоӣ бояд аз фанни математика:

- методҳои таълими нумератсияи қатори ададҳои натуралӣ, усули ҳисоббарории шифоҳӣ ва хаттӣ, ҳосиятҳои амалҳои арифметикӣ, тартиби иҷрои амалҳоро истифода карда тавонанд;

- дар бораи аҳамияти масъала дар таълим, шиносӣ бо мафҳуми масъала, хелҳои масъала, бо роҳҳои гуногун ҳал кардани масъала, аз тарафи хонандагон тартиб додани масъала, масъалаҳои баръакс ва татбиқи онро дар таҷрибаи омӯзгорӣ амалӣ карда тавонанд;
- роҳу тарзҳои таълими шаклҳои геометрӣ, роҳҳои муқоиса, хосиятҳои онҳоро пешниҳод карда тавонанд;
- доир ба ёфтани периметр ва масоҳати шаклҳо, дар амал истифодаи онҳо, аз рӯи формулаи шаклҳо масъалаҳоро пешниҳод карда тавонанд;
- методҳои таълими ифодаҳои алгебривӣ, дар ифодаҳо ба ҷойи ҳарфҳо қимати онҳоро гузоштан, дуруст хондани онҳоро истифода карда тавонанд;
- қоидаҳои ёфтани адади номаълум (ҷамъшаванда, ҷамъкунандаи номаълум, тарҳшаванда, тарҳкунанда, ҳамзарби номаълум, тақсимшаванда ва тақсимкунандаи номаълум)-ро дар амал татбиқ карда тавонанд;
- ченаки воҳидҳо, муносибати байни ченакҳоро дар тадриси фан амалӣ карда тавонанд;
- дар тадриси фан роҳҳои арзёбиро ҳангоми ҳалли мисолу масъалаҳо, муодилаҳо, бузургҳо татбиқ карда тавонанд;
- дар асоси Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ, барномаи таълим ва китобҳои дарсӣ нақшаи тақвими ва дарс таҳия карда тавонанд.

4.3. Барномаи методикаи таълими фанни «Табиатшиносӣ» дар курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (6 соат)

Фанни «Табиатшиносӣ» воситаи омӯختани ибтидоии донишҳо дар соҳаи табиатшиносӣ маҳсуб меёбад ва ҳамчун курси ҳамгиро дар таркиби фанҳои дигари таълим дар давоми чор сол омӯхта мешавад.

Табиат, инсон ва ҳифзи табиат – объекти омӯзиши фанни «Табиатшиносӣ ва экология» ба шумор меравад.

Фасли «**Табиат**» табиати зиндаю ғайризинда, ашё ва ҳодисаҳои табиӣ, хусусиятҳо, сифат, ҳамбастагии онҳо ва ҳолати муҳити зистро дар бар мегирад.

Фасли «**Инсон**»: инсон – ҷузъи табиати зинда, хусусиятҳои фарқкунандаи инсон аз дигар мавҷудоти зинда, нақши инсон дар пешрафти ҷомеа, таъсири хоҷагидорӣ инсон ба табиатро фаро мегирад.

Ҳангоми таҳлили ҳодисаҳои табиӣ хонандагон бо хусусиятҳои физикӣ, химиявӣ ашё, ҳодисаҳои биологӣ, ҳамбастагии ҳодисаҳо ва равандҳо дар кураи Замин ва кайҳон, тағйирёбии онҳо хоҳу ноҳақ рӯ ба рӯ мешаванд ва дар доираи хусусиятҳои синну сол ва тартиботи рӯзгор ба ин гуна донишҳо таъҷиб менамоянд. Дар заминаи ин донишҳо дар синфҳои боло малакаю маҳоратҳои маҳсус инкишоф дода мешавад.

Баъд аз хатми барномаи мазкур омӯзгорон:

- усули инкишофи қобилиятҳои дарки гуногунрангӣ ва ягонагии оламро истифода бурда тавонанд;
- инкишофи малакаю маҳоратҳои хонандагонро дар бораи муҳити атроф муайян карда тавонанд;
- имконияти ташаккули малакаҳо оид ба мушоҳидаи ҳодисаҳои атрофро дар таҷриба нишон дода тавонанд;
- оид ба муҳофизат ва истифодаи оқилонаи сарватҳои табиат масъалаҳои таълимӣ (саволу супориш) таҳия карда тавонанд;
- дар асоси Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ, барномаи таълим, китоби дарсӣ ва маводи таълим нақшаи тақвими ва дарс таҳия карда тавонанд.

4.4. Барномаи методикаи таълими фанни «Санъат ва меҳнат» дар курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (10 соат)

Яке аз вазифаҳои асосии омӯзиши фанни «Санъат ва меҳнат» ин ба инкишофи маърифатнокӣ, ҳунаромӯзӣ, зебоипарастӣ ва меҳнатдӯстӣ омода кардани кӯдакон аст.

Фанни номбурда хусусияти амалӣ дошта, малакаю маҳорати тасвир намудан, сохтан, бурида часпонидан, ороиш додан, истифода бурда тавонистани асбобҳо, масолеҳ ва риоя намудани қоидаҳои бехатариро талаб мекунад.

Санъат ва меҳнат барои инкишофи зебоипарастӣ, меҳнатдӯстии хонандагони мактаб мусоидат намуда, ба онҳо нозуқиҳои эҷод карданро меомӯзонад.

Дарси санъат ва меҳнат на танҳо ба омӯзиши атроф, ашёи тасвиршавандаю сохташаванда, мушоҳидаи манзараҳои гуногун, дар назар гирифтани ранг, шакл, сохт, намуд ва хусусияти ашёи сохташаванда, балки ба фанҳои забони модарӣ, таърих, этнография, математика, геометрия, нақшакашӣ, ботаника ва ғайра алоқаи махсус дорад.

Вазифаи дигари фанни «Санъат ва меҳнат» ба эҷодкорӣ ҳидоят намудани талабагон аст. Ҳангоми иҷрои масъалаҳо вобаста ба қобилияти эҷодӣ хонандагон ҳунармандӣ ва рассомии худро ошкор месозанд, дар маҳфилҳои гуногун, аз қабилӣ рассомӣ, моделсозӣ, дуредгарӣ, дӯзандагӣ, суробсозӣ ва монанди инҳо ширкат меварзанд. Ҳамин тавр, дар онҳо ба меҳнат мунтазам муносибати самимонаю ҳаққонӣ ҳосил мешавад ва хислатҳои боинтизомӣ, масъулиятшиносӣ, меҳнатдӯстӣ, ташаккули тафаккуру тахайюли эҷодӣ ва дигар хусусиятҳои шахсият ба низом оварда мешаванд.

Самтҳои асосии барномаи таълими фанни «Санъат ва меҳнат» дар курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ аз инҳо иборатанд:

- таълими ҳамгирои фанни санъат ва меҳнат;
- тарзҳои кор бо қоғаз, матоъ, маснуоти табиӣ;
- тасвир ва сохтани шаклҳо аз маводи гуногун.

Баъд аз хатми барномаи таълими фанни «Санъат ва меҳнат» омӯзгорон:

- дар тадрили фан роҳу усули гуногуни малакаҳои тасвир кардан, корҳои эҷодӣ ва ороишии хонандагонро истифода карда тавонанд;
- роҳу усули арзёбии ташаккулдиҳанда (таҳияи тавсия ва нишондиҳандаҳои муваффақият, худбаҳодихӣ, баҳамдигар баҳо додан)-ро истифода карда тавонанд;
- аз рӯйи Сандарти таҳсилоти ибтидоӣ, барнома, китоби дарсӣ ва маводи ёрирасони таълимӣ нақшаи тақвими ва дарсро таҳия карда тавонанд.

4.5. Барномаи методикаи таълими фанни «Суруд ва мусиқӣ» дар курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (10 соат)

Сохтори фанни «Суруд ва мусиқӣ» иҷрои сурудҳо (яккасароӣ, ҳамсароӣ (хор)), шунидани мусиқӣ (дарки мусиқӣ), саводи мусиқӣ (маърифати мусиқӣ), ҳаракатҳои мусиқию зарбиро дар бар мегирад.

Самтҳои асосии барномаи таълими фанни «Суруд ва мусиқӣ» дар курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ аз инҳо иборатанд:

- дарки қонуниятҳои мусиқӣ, тарбияи фаҳмиши образҳои бадеӣ, мусоидат ба омӯхтани асосҳои саводи мусиқӣ дар раванди иҷрои суруд, шунидани мусиқии халқӣ ё касбӣ, иҷрои вазифаҳои эҷодӣ;
- мусоидат ба инкишофи умумӣ ва мусиқии мактаббачагон (диққат, шунавоӣ, идрок, хотир);
- мусоидат ба пешрафти эҷодии хонандагон, тарбияи маҳорати онҳо ҳангоми фаъолияти мусиқӣ;
- мусоидат ба ташаккули маҳорати мусиқишунавӣ: муассир, зебо ва хушоҳанг иҷро кардани суруд.

Баъд аз хатми курси такмили маҳорати касбӣ омӯзгорони омӯзгорони фанни суруд ва мусиқӣ:

- методҳои такмили малакаҳои сурудани хонандагонро ба мақсади дарки мазмуни матну оҳанг, таҳлили ахбор ва хулосабарорӣ истифода бурда, дар асоси онҳо фикру андешаҳои худро баён карда тавонанд;
- методҳои такмили малакаҳои шунидан ва саводи мусиқиро истифода бурда, дар асоси онҳо саволу масъала тартиб дода тавонанд;
- воситаҳои арзёбии фаъолияти таълимии хонандагонро ҳангоми сурудан, шунидан, вазифаҳои эҷодӣ ва маърифати мусиқӣ истифода бурда тавонанд;
- дар асоси Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ, барномаи фанни суруд ва мусиқӣ, китобҳои дарсӣ ва маводи таълимӣ нақшаи таквими ва дарс таҳия карда тавонанд.

4.6. Барномаи методикаи таълими фанни «Тарбияи ҷисмонӣ» дар курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (10 соат)

Объекти таълими фанни тарбияи ҷисмонӣ дар синфҳои ибтидоӣ фаъолияти ҳаракати инсон буда, ба инкишофи ҷисмонии шахс нигаронда шудааст. Дар натиҷаи чунин фаъолият саломатии шахс бақарор шуда, хусусиятҳои ҷисмонии ӯ такмил меёбанд. Ҳамзамон фаъолияти ҳаракатии ӯ инкишоф ёфта, малакаҳои фикрронӣ, эҷод кардану мустақилона фаъолият намуданаш ташаккул меёбад. Инкишофи ҷисмонӣ ба фаъолияти таълимии хонанда замина гузошта, ба вазъи саломатии хонандагон таъсири мусбат мерасонад.

Фаъолияти варзиш ба таҷрибаи иҷтимоӣ, ки дар таркиби он дониш, воситаҳои фаъолияти ҳаракатӣ ва талабот дохил мешаванд, таъя менамояд. Намудҳои омодагии афзалиятнок, ки тарбияи ҷисмонии мактаббачагони хурдсолро ташкил медиҳанд:

- назарӣ (маълумот дар бораи мафҳумҳои илмӣ, қонунҳо дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ);
- амалӣ (ташаккули хоҳири ҳаракатии инфиродӣ);
- ташаккули воситаҳои фаъолияти ҳаракатӣ;
- инкишофи хусусиятҳои пешраванда маҳсуб мегарданд.

Фаслҳои асосии барномаи таълими фан:

- намудҳои асосии машқҳои ҷисмонӣ ва варзиш;
- ташаккули қомат ва инкишофи сифатҳои ҳаракатӣ;
- банақшагирии дарсҳои тарбияи ҷисмонӣ.

Баъд аз хатми барномаи такмили маҳорати касбии омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ аз фанни тарбияи ҷисмонӣ омӯзгорон:

- методҳои таълими машқҳои ҷисмонӣ ва варзиширо истифода бурда тавонанд;
- барои ташаккули ҷисмонии хонандагон машқҳои гуногунро истифода карда тавонанд;
- ба воситаи иҷрои бозиҳои серҳаракат машқҳои умумии ҷисмонӣ ва ҳелҳои гуногуни варзиш малакаву маҳорати ҷисмониро такмил дода тавонанд;
- роҳу усули бедор намудани шавқу завқи хонандагонро барои иҷрои машқҳои ҷисмонӣ, бозиҳои серҳаракат амалӣ карда тавонанд;
- дар асоси Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ, барномаи тарбияи ҷисмонӣ ва маводҳои таълим нақшаи таквими ва дарс таҳия карда тавонанд.

V. Барномаи таълими экология, муҳити зист, паст кардани хатари офатҳои табиӣ, нашъамандӣ, касалиҳои сирояткунанда ва тарзи ҳаёти солим дар курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (6 соат)

Ҳифзи табиат (экология), паст кардани хатари офатҳои табиӣ ва беҳдошти саломатӣ: ифлос шудани муҳит, сабабҳо ва оқибатҳои он, роҳҳои ҳифзи муҳити зист, роҳҳои паст кардани хатари офатҳои табиӣ, роҳҳои ҳифзи саломатӣ, пешгирии одатҳои бад ва самтҳои асосии таълиму тарбия оид ба тарзи ҳаёти солимро дар мактаб дар бар мегирад.

Баъд аз хатми барномаи мазкур омӯзгорон:

- ба мақсади ташаккули маданияти экологӣ ва беҳдошти саломатии худ ва атрофиён нақша-чорабиниҳо (дарси озод, саёҳат, конфронс) таҳия намуда, дар амал татбиқ карда тавонанд;
- оқибатҳои ҳодисаҳои табиат, касалиҳои сирояткунанда ва роҳҳои пешгирии онҳоро фаҳмонида тавонанд;
- роҳҳои бедор намудани ҳисси масъулият нисбат ба беҳдошти саломатии худ ва атрофиёнро ташаккул дода тавонанд.

I. Асосҳои технологияи информатсионӣ дар курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (12 соат)

Дар шароити кунунӣ истифодаи технологияи информатсионӣ барои дарёфти ахбор, коркард ва интиқоли он мавқеи муҳимро касб кардааст. Барои ноил шудан ба ин мақсад шинос шудан ва омӯзиши технологияи информатсионӣ шарт ва зарур аст. Нақши технологияҳои информатсионӣ дар ҳаёти ҳаррӯза мавқеи аввалиндараҷа дорад. Инчунин, истифодаи он дар дарсҳои қори муаллимро осон намуда, барои маводи таълим, аз ҷумла чоп намудани матнҳо, вазифа ва масъалаҳо ёрии калон расонда метавонад.

Аз ин лиҳоз, малакаҳои аввалини кор бо компютерро пайдо менамояд.

Самтҳои асосии ин фаҳл:

- шиносӣ бо қисмҳои таркибии компютери фардӣ;
- ворид кардани матн, ҷадвал ва объектҳои графикӣ;
- кор бо интернет, тарзҳои ҷустуҷӯ дар он ва истифода бурда тавонистани иртиботи умумичаҳонии электронӣ.

Баъд аз хатми барномаи мазкур омӯзгорон:

- нақши технологияи информатсиониро дар рушди касби худ шарҳ диҳанд;
- қисмҳои таркибии компютери фардӣ ва вазифаи онҳоро шарҳ дода тавонанд;
- матн, ҷадвал ва объектҳои графикӣ ворид карда тавонанд;
- интернет, тарзҳои ҷустуҷӯ дар он ва алоқаи умумичаҳонии электрониро истифода бурда тавонанд.

II. Коргузорӣ ва ҳуҷҷатнигорӣ дар курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (4 соат)

Омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ малакаю маҳорати ташкил ва ниғаҳдории ҳуҷҷатҳои расмӣ марбут ба раванди таълимро дошта бошанд. Тартибу низом дар ниғаҳдории ҳуҷҷатҳо таълимро ба самти муайян равона месозад. Аз ин лиҳоз, омӯзгорон бояд тарзи истифодаи дафтари синф, ҳуҷҷатҳои расмӣ вобаста ба иттиҳодияи методӣ, таҳияи нақшаҳои соатҳои тарбиявӣ, қарорҳои маҷлисҳои синфӣ, арзёбии портфолиои хонандагонро дуруст ба роҳ монда тавонанд.

Баъд аз хатми курси тақмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ аз коргузорӣ ва ҳуҷҷатнигорӣ бояд:

- мақсад, низом ва вазифаҳои коргузориро дар мактаб шарҳ дода тавонанд;
- ҳуҷҷатҳои расмиро донанд ва дар амал татбиқ карда тавонанд;
- коргузорӣ ва тарзи истифодаи дафтари синф, ҳуҷҷатҳои иттиҳодияи методӣ, нақшаҳои соатҳои тарбиявӣ, қарорҳои маҷлисҳои падару модар, маҷлиси синфиро таҳия карда тавонанд;
- ариза, қарор, фармон, санад, маълумотномаро навишта тавонанд;
- тарзи дуруст пур кардани парвандаҳои шахсии хонандагон ва мақсаднок нигоҳ доштани онҳоро риоя кунанд.

I. Истиқлолият ва сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф (6 соат)

Мақсадҳои таълим	Мавзӯ ва мундариҷаи таълим	Фаъолияти таълим	Вақт
<p>Омӯзгорон:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сиёсати давлатро дар соҳаи маориф шарҳ дода тавонанд; - масъалаҳои гузариш ба низоми таҳсилоти 12-соларо шарҳ дода тавонанд; 	Истиқлолият ва сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф. Масъалаҳои гузариш ба низоми таҳсилоти 12-сола.	<ul style="list-style-type: none"> - Ангезиши зеҳн - Ҳалли масъалаҳо ва барассии онҳо дунафарӣ ва дар гурӯҳҳо - Кластер - Хулосабарорӣ 	2 соат
<ul style="list-style-type: none"> - асноди меъёрии ҳуқуқии соҳаи маорифро дараҷабандӣ кунанд; - самтҳои асосии қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистонро «Дар бораи маориф», «Концепсияи миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Концепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро шарҳ диҳанд; 	Тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф». «Концепсияи миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон». «Концепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон».	<ul style="list-style-type: none"> - Ангезиши зеҳн - Хониши мустақилона бо истифода аз инсерт - Ба худ баҳо додан 	2 соат
<ul style="list-style-type: none"> - мазмуни «Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро шарҳ дода тавонанд. 	Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон	<ul style="list-style-type: none"> - Ангезиши зеҳн - Хониши мустақилона ва таҳлили мӯхтавои тавсиянома - Ба худ баҳо додан 	2 соат

II. Масъалаҳои педагогика ва психология дар курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгори синфҳои ибтидоӣ

Мақсадҳои таълим	Мавзӯ ва мундариҷаи таълим	Фаъолияти таълим	Вақт
2.1. Хусусиятҳои психологии давраи аввали таҳсили кӯдакони хурдсол дар мактаб (4 соат)			
<p>Омӯзгорон:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хусусиятҳои психологию физиологии давраи аввали таҳсили хурдсолон дар мактаб; мушкилӣ ва роҳҳои ҳалли онро пешниҳод карда тавонанд; 	Таълим, меҳнат муошират ва бозӣ ҳамчун фаъолияти меҳнатии мактаббачагони хурдсол	<ul style="list-style-type: none"> - Ангезиши зеҳн - Лексияи хурд - Муҳокима ва хулосабарорӣ - Таҳияи саволу масъалаҳо - Муаррифӣ ва арзёбӣ - Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ 	4 соат (2 соат)
2.2. Истифодаи дастовардҳои педагогика ва психологияи ҷаҳонӣ дар шароити муосир (14 соат)			

2.2.1 Афкори педагогии халқи тоҷик (2 соат)			
- афкори педагогии халқи тоҷикро гуфта тавонанд;	Афкори педагогии халқи тоҷик	- Ангезиши зехн - МДД	2 соат (2 соат)
2.3. Дастовардҳои педагогика ва психология ҷаҳонӣ дар шароити муосир (12 соат)			
2.3.1. Асосҳо ва моҳияти таълими хонанда-меҳвар (4 соат)			
- асосҳо ва моҳияти таълими хонандамеҳварро шарҳ дода тавонанд;	Асосҳо ва моҳияти таълими хонандамеҳвар.	- Ангезиши зехн - Мувоҳида - Муқоисаи назарияҳо дар диаграммаи Венн - Арзёбӣ	4 соат (2 соат)
2.3.2. Моҳият ва мафҳуми технология ва техникаи педагогии таълим (2 соат)			
- мафҳумҳои технология ва техника (санъат)-и педагогиро шарҳ дода тавонанд;	Мафҳуми технология ва техникаи педагогӣ дар ҷараёни таълиму тарбия	- Ангезиши зехн - Лексия-сӯҳбат - Муҳокима ва хулосабарорӣ - Арзёбӣ	2 соат (2 соат)
2.3.3. Минтақаи актуалӣ ва наздиктарини инкишоф (2 соат)			
- мафҳумҳои минтақаи актуалӣ ва наздиктарини инкишофи хонандаро шарҳ дода, масъалаҳо тартиб дода тавонанд;	Минтақаи актуалӣ ва наздиктарини инкишофи хонанда	- Ангезиши зехн - Лексияи хурд - Муайян кардани минтақаи актуалии инкишофи хонандагон - Таҳияи саволу масъалаҳо доир ба минтақаи наздиктарини инкишоф - Муҳокима ва хулосабарорӣ - Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ	2 соат (2 соат)
2.3.4. Гуногунзехнии хонандагон (4 соат)			
- мафҳуми гуногунзехнии хонандаро шарҳ дода, масъалаҳо тартиб дода тавонанд.	Гуногунзехнии хонандагон. Муносибати тафриқавӣ дар таълими мактабӣ хурдсол	- Ангезиши зехн - Лексияи хурд - Таҳияи саволу масъалаҳо доир ба навъҳои гуногуни зехн - Муҳокима ва хулосабарорӣ - Арзёбии фаъолиятҳо - Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ	4 соат (2 соат)

III. Такмили маҳорати педагогӣ (методикаи умумии таълим) дар курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (16 соат)

Мақсадҳои таълим	Мавзӯ ва мундариҷаи таълим	Фаъолияти таълим	Вақт
3.1. Мафҳумҳои мақсад ва мақсади таълим (2 соат)			
Омӯзгорон: - мафҳумҳои мақсад ва мақсади таълимро шарҳ дода, намунаҳо оварда тавонанд;	Мақсад. Мақсади таълим. Дараҷабандии мақсадҳои таълим	- Ангезиши зехн - Хониши мустақилона (Инсерт) - Таҳияи намунаи мақсадҳо	2 соат (2 соат)
3.2. Таҳлили мазмун ва мӯҳтавои Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ (2 соат)			
- сохт ва мазмуну	Стандарти	- Ангезиши зехн	2 соат

мундариҷаи Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ ва барномаҳои таълимро таҳлил карда, онҳоро истифода карда тавонанд;	таҳсилоти ибтидоӣ. Барномаҳои таълим	- Лексияи интерактивӣ - Таҳлили мӯҳтавои Стандарт - Муҳокима ва хулосабарорӣ <i>- Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ</i>	(2соат)
3.3. Истифодаи усули интерактивии таълим бобати самаранокии донишомӯзии мактабиёни хурдсол (4 соат)			
- усули муосири таълимро истифода карда тавонанд;	Усули интерактивии таълим	- Муаррифии усули интерактивии таълим - Интихоби усулҳо барои расидан ба мақсад - Хулоса ва арзёбӣ <i>Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ</i>	4 соат (2 соат)
3.4. Ташкили фазои ҳамкорӣ дар таълим (2 соат)			
- принципҳои ташкили фазои ҳамкориро шарҳ дода, намунаи масъалаҳоро барои корҳои дунафарию гурӯҳӣ таҳия карда тавонанд;	Принципҳои ташкили фазои ҳамкорӣ дар таълим	- Муаррифии усули ташкили кор дар гурӯҳҳо ва корҳои дунафарӣ - Таҳлили самарайи кор дар гурӯҳҳо ва корҳои дунафарӣ - Таҳияи масъалаҳо барои ташкили кори дунафара ва гурӯҳӣ	2 соат (2 соат)
3.5. Роҳу воситаҳои арзёбии фаъолияти таълимии хонандагон (2 соат)			
- мафҳуми арзёбии ташаққулдиҳандаро шарҳ дода, воситаҳои онро номбар карда, намунаҳо тартиб дода тавонанд; - арзёбии ташаққулдиҳанда ва ҷамъбастиро фарқ карда тавонанд.	Арзёбии ташаққулдиҳанда ва ҷамъбасти	- Тавассути усули МДД хондани матн оид ба навъҳои арзёбӣ - Муҳокимаи натиҷаҳои МДД - Муҳокима ва таҳлили навъҳои арзёбӣ - Таҳлили нақши омӯзгор ва хонанда ҳангоми арзёбӣ. - Муқоисаи навъҳои арзёбӣ (диаграммаи Венн) <i>- Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ</i>	2 соат (2 соат)
3.6. Банақшагирии дарс дар асоси мақсади таълим (4 соат)			
- навъҳои банақшагирии дарсро гуфта, дар асоси талаботи Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ, барномаи таълим ва мундариҷаи китобҳои дарсӣ нақшаҳои дарс таҳия карда тавонанд.	Навъҳои банақшагирии дарс дар асоси мақсад(ҳо)-и таълим	- Таҳияи намунаи нақшаи тақвимӣ аз рӯйи дастур - Таҳияи намунаи нақшаи дарс аз рӯйи намуна	4 соат (2 соат)

IV. Методикаи хусусии таълим

4.1. Методикаи таълими фанни «Забони модарӣ» дар курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (32 соат)

Мақсади таълим	Мавзӯӣ ва мундариҷаи таълим	Ҷаъолияти таълим	Вақт
4.1.1. Таълими ҳамгироии забони модарӣ (6 соат)			
Омӯзгорон: - таълими ҳамгироро шарҳ дода, таълими ҳамгироии дохилифанӣ ва байнифаннӣро муқоиса ва фарқ карда тавонанд;	Таълими ҳамгироии фанҳои ба ҳам наздик дар синфҳои ибтидоӣ. Ҳамгироии дохилифанӣ ва байнифанӣ	- Муаррифии таълими ҳамгиро ва таҳлили он. - Муқоисаи навъҳои ҳамгироӣ ва арзёбии натиҷаи он. - Таҳлили намунаҳои дарс - Таҳияи нақшаи дарс дар асоси намуна - Хулоса ва арзёбӣ	6 соат (4 соат)
Инкишофи малакаҳои хондан, навиштан, гуфтан ва шунидан (18 соат)			
4.1.2. Инкишофи малакаҳои хондан (8 соат)			
- усули самараноки таълими хониши бурро ва шууронаро истифода карда тавонанд; - усули бозӣ ва нақшофариро истифода карда тавонанд; - воситаҳои арзёбии ташаккулдиҳандаро ҳангоми татбиқи масъалаҳои хондан истифода бурда тавонанд.	Таълими хониш ва инкишофи нутқ дар давраҳои тоалифбо, алифбо ва баъди алифбо.	- Муаррифии воситаҳои самараноки таълими хониш - Муҳокима ва таҳлили воситаҳо - Таҳияи дастур барои истифода - Таҳлили қадамҳои дарс - Таҳлил ва истифодаи воситаҳои арзёбӣ Бозиҳои таълимӣ ва нақшофарӣ <i>- Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ</i>	4 соат (2 соат)
- усули самараноки таълими хониши ифоданок ва хониш барои дарки маъниро истифода карда тавонанд; - доир ба зинаҳои хониш саволу масъалаҳоро оид ба таҳлил ва хулосабарорӣ таҳия кунанд; - воситаҳои арзёбии ташаккулдиҳандаро ҳангоми татбиқи масъалаҳои хондан истифода бурда тавонанд;	Зинаҳои хониш. Таҳлил ва хулосабарорӣ ҳангоми хондан Воситаҳои ташаккулдиҳанда ҳангоми хондан	- Муаррифии саволу масъалаҳо дар асоси таксономияи мақсадҳои таълим - Таҳияи саволу масъалаҳои эҷодӣ - Таҳлили дараҷаҳои саволу масъалаҳо - Таҳияи саволу масъалаҳо дар зинаҳои гуногуни хониш (то хондан, дар ҷараёни хондан, баъди хондан) - Воситаҳои арзёбии ҷаъолияти хонандагон <i>- Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ</i>	4 соат (4 соат)
4.1.3. Инкишофи малакаҳои навиштан (8 соат)			
- усули самараноки таълими хатро дар давраҳои тоалифбо	Таълими хат дар давраҳои тоалифбо ва алифбо	- Муаррифии воситаҳои гуногуни таълими хат ва таҳлили хат	4 соат (2 соат)

ва алифбо истифода карда тавонанд; - воситаҳои арзёбии ташаккулдиҳандаро ҳангоми татбиқи масъалаҳои навиштан истифода бурда тавонанд;	Гигиенаи хат ва риояи он Талабот ба машқи хат	- Воситаҳои арзёбии ташаккулдиҳанда ҳангоми татбиқи масъалаҳои навиштан	
- тарзи навиштани мактуб, эълон, табрикнома, нақли хаттӣ, иншоро донанд ва арзёбии онҳоро истифода карда тавонанд;	Навиштани мактуб, эълон Меъёрҳои корҳои хаттӣ	- Дарси намоишӣ оид ба нақли хаттӣ (15 дақ) - Хулосабарорӣ аз дарс -Шакли кор: <i>дунафарӣ ва гурӯҳӣ</i>	4 соат (2 соат)
4.1.4. Инкишофи малакаҳои гуфтан ва шунидан (4 соат)			
- барои ташаккули малакаҳои гуфторӣ ва шунавоии хонандагон саволу масъалаҳо таҳия карда тавонанд;	Инкишофи нутқи шифоҳии хонандагон	- Таҳияи саволу масъалаҳо барои ташаккули нутқи шифоҳӣ ва таҳлили онҳо <i>Шакли кор: дунафарӣ, гурӯҳӣ</i>	4 соат (2 соат)
4.1.5. Воситау усули муосири таълими грамматика, имло ва луғат(6 соат)			
- се марҳилаи таълими маводи грамматикӣ: муаррифӣ, машқ ва эҷодро ба роҳ монда тавонанд; -воситаҳои муарифии луғати нав ва машқи онро ба роҳ монда, воситаҳои арзёбии ташаккулдиҳандаро ҳангоми таълими грамматика, имло ва луғатомӯзӣ истифода карда тавонанд.	Саволгузорӣ оид ба инкишофи шунавоии хонандагон Арзёбии дастовардҳо аз грамматика, имло ва луғат Муаррифии маводи грамматикӣ ва имло	- Муаррифӣ ва машқи маводи грамматикӣ, хулоса ва таҳияи дастур оид ба истифодаи усули муаррифӣ ва машқи маводи грамматикӣ - Муаррифии воситаҳои луғатомӯзӣ тавассути дарси намоишӣ - Таҳияи дастур барои воситаҳои арзёбӣ. - Шакли кор: <i>гурӯҳӣ</i>	6 соат (4 соат)

4.2. Методикаи таълими фанни «Математика» барои курсҳои тақмили ихтисоси муаллимони синфҳои ибтидоӣ (26 соат)

Мақсади таълим	Мавзӯ ва мундариҷаи таълим	Фаъолияти таълим	Вақт
4.2.1. Методикаи таълими амалҳои арифметикӣ ва ташаккули малакаҳои ҳисоббарории хонандагон (6 соат)			
<p>Омӯзгорон:</p> <ul style="list-style-type: none"> - нақши фанни математикаро дар инкишофи малакаҳои ҳисоббарории хонандагон шарҳ дода тавонанд; 	<p>Нумератсия қатори ададҳои натуралӣ ва иҷрои амалҳо бо онҳо</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Лексияи хурд - Муҳокимаи нақши фанни математика дар инкишофи ҳисоббарорӣ - Таҳияи саволу масъалаҳо барои ташаккули малакаҳои ҳисоббарории шифоҳӣ ва хаттӣ дар асоси намуна. <p>Шакли кор: дунафарӣ ва гурӯҳӣ</p>	2 соат
<ul style="list-style-type: none"> - усули дар хонандагон ташаккул додани малакаҳои ҳисобкунии шифоҳӣ ва хаттиро дар амал татбиқ карда тавонанд; 	<p>Ҳосиятҳо ва тартиби иҷрои амалҳо</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Муаррифии усули гуногуни малакаҳои ҳисобкунӣ - Муҳокима ва таҳлили усулҳо - Таҳияи дастур барои дар амал татбиқ кардани усули пешниҳодшуда 	2 соат (2 соат)
<ul style="list-style-type: none"> - ба хонандагон усули гуногуни хондани ифодаҳоро таълим дода тавонанд; - ҳосиятҳои амалҳои арифметикиро дар амал татбиқ карда тавонанд; - фаъолияти хонандагонро ҳангоми иҷрои амалҳои арифметикӣ арзёбӣ карда тавонанд; 	<p>Ҳосиятҳои амалҳои арифметикӣ ва тартиби иҷрои амалҳо. Арзёбии фаъолияти таълимии хонандагон</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Муаррифии усулҳои гуногуни хондани ифодаҳо ва ҳосиятҳои арифметикӣ - Муҳокима ва таҳлили усулҳо - Таҳияи дастур барои дар амал татбиқ кардани усулҳои пешниҳодшуда <p>- Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ</p>	2 соат (2 соат)
4.2.2. Методикаи таълими ҳалли масъалаҳо (6 соат)			
<ul style="list-style-type: none"> - нақш ва аҳамияти масъаларо дар таълими математика шарҳу эзоҳ дода тавонанд; - шиносии аввалин бо мафҳуми масъаларо дуруст ба роҳ монда тавонанд; 	<p>Нақши масъала дар таълими фанни математика. Ҳалли масъалаҳои содда</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Саволу ҷавоб - Таҳлил ва хулосабарорӣ - Хулосабарорӣ <p>- Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ</p>	2 соат

- хелҳои масъалаҳои сода, таркибӣ ва ҳалли онҳоро ба хонандагон фаҳмонда тавонанд;	Хелҳои масъалаҳо ва ҳалли онҳо	- Муаррифии мафҳуми масъала ва хелҳои он - Таҳлили хелҳои масъала ва роҳҳои гуногуни ҳалли онҳо - Таҳияи дастур барои дар амал татбиқ кардани мавод	2 соат (2 соат)
- роҳу усули арзёбии ташаккулдиҳандаро дар таълими масъала истифода карда тавонанд;	Роҳу усули арзёбии тарзи ҳалли масъала	- Муаррифии роҳу усули арзёбии масъала тавассути намоиш - Муҳокима ва таҳлили дарс - Таҳияи дастур барои татбиқи роҳу усули арзёбӣ - Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ	2 соат (2 соат)
4.2.3.Методикаи таълими маводи геометрӣ (4 соат)			
- дар бораи маводи геометрӣ ва хосиятҳои онҳо маълумот дода тавонанд; - усулҳои таълими ҳисоб кардани периметр ва масоҳати шаклҳои геометриро дар амал табиқ карда тавонанд; - оид ба ёфтани периметр ва масоҳати шаклҳои геометрӣ масъалаҳо тартиб дода тавонанд;	Маводи геометрии ва хосиятҳои онҳо Роҳҳои ҳисоб кардани масоҳат ва периметри шаклҳо	- Дарси намоиш бо истифода аз усули ҳисоб кардани периметр ва масоҳати шаклҳои геометрӣ (45 дақиқа) - Таҳлили дарс - Таҳлили усули дарс истифодашуда - Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ	2 соат (1 соат)
- аз шаклҳои гуногуни геометрӣ тасвир намудани ашёи мухталифро дар амал истифода бурда тавонанд; - роҳу усули арзёбии ташаккулдиҳандаи тасаввуроти геометриро истифода бурда тавонанд;	Тасвири ашё аз шаклҳои геометрӣ Усули арзёбӣ	- Дарси намоиш бо истифода аз усули Танграм - Муҳокима ва таҳлили дарс - Таҳлили воситаҳои арзёбии дарс истифодашуда - Таҳияи дастур барои истифода дар амал - Роҳу усули арзёбии фаъолияти таълимии хонандагон - Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ	2 соат (1 соат)

4.2.4. Методикаи таълими маводи алгебравӣ (6 соат)			
- ифодаҳои ҳарфӣ ва усули таълими онро истифода карда тавонанд; - аз рӯйи расм тартиб додани муодила ва ҳалли онро муаррифӣ карда тавонанд;	Таълими ифодаҳои арифметикӣ ва алгебравӣ	- Саволу ҷавоб - Муҳокима ва хулосабарорӣ тавассути усули «Чархи ақидаҳо» - Муаррифӣ аз рӯйи расм тартиб додани муодила ва ҳалли онҳо тавассути дарси намоиш (45 дақиқа) - Муҳокима ва таҳлили дарс	4 соат (2 соат)
- ҳалли муодилаҳои сода ва таркибиро арзёбӣ карда тавонанд;	Ҳалли муодилаҳо ва арзёбии онҳо	- Дарси намоиш оид ба ҳалли муодилаҳои сода ва таркибӣ - Таҳлили нақшаи дарс ва воситаҳои арзёбии он. - Таҳияи дастур барои дар амал истифода бурдани мавод <i>Шакли кор: дунафара ва гурӯҳӣ</i>	2 соат
4.2.5. Методикаи таълими бузургиҳо (4 соат)			
- таълими бузургиҳоро дар синфҳои ибтидоӣ ба роҳ монда тавонанд; - алоқамандии воҳидҳои ченакҳои бузургиҳоро шарҳ дода тавонанд; - роҳу усули арзёбиро дар таълими бузургиҳо истифода карда тавонанд;	Таълими бузургиҳо ва алоқаи онҳо	- Лексияи интерактивӣ оид ба таълими бузургиҳо - Саволу ҷавоб - Муҳокима ва хулосабарорӣ тавассути усули Чархи ақидаҳо - Хулоса ва арзёбӣ - <i>Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ</i>	2 соат
- дар асоси Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ, барномаи таълим ва китобҳои дарсӣ нақшаҳои тақвимӣ ва дарс таҳия карда тавонанд.	Банақшагири мавзӯҳои таълим ва таҳия намудани нақшаи дарс	- Таҳияи намунаи нақшаи тақвим аз рӯйи дастур - Таҳияи намунаи нақшаи дарс аз рӯйи намуна	2 соат (2 соат)

4.3. Методикаи таълими фанни «Табиатшиносӣ» дар курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (6 соат)

Мақсадҳои таълим	Мавзӯӣ ва мундариҷаи таълим	Фазолияти таълим	Вақт
4.3.1. Табиатшиносӣ - дарки олами ҳастӣ (6 соат)			
<p>Омӯзгорон:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усули пайдо намудани қобилиятҳои дарки гуногунрангии ва ягонагии оламро истифода карда тавонанд; - роҳи воситаҳои асосии тақмили донишҳои зарурии хонандагонро дар бораи муҳити атроф муайян карда тавонанд; 	<p>Гуногунрангии олам. Ягонагии олам. Муносибати инсон бо табиат. Мафҳуми муҳити атроф. Муносибати инсон бо табиат.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ангезиши зеҳн - Гузориши проблема - Мини-лексия - Саволу ҷавоб - Шакли кор: <i>мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ</i> 	2 соат (2 соат)
<ul style="list-style-type: none"> - роҳҳои инкишофи малакаҳои мушоҳидаи атроф ва бо хонандагон таҷрибаҳои одӣ гузарониданро дар амал татбиқ карда тавонанд; 	<p>Мушоҳида ва таҳлили ҳодисаҳои атроф.</p> <p>Таҷрибаҳои одӣ (корҳои амалӣ).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - МДД - Муқоиса бо истифода аз - Диаграммаи Венн - Шакли кор: <i>дунафара ва гурӯҳӣ</i> 	2 соат (2 соат)
<ul style="list-style-type: none"> - ба мақсади дар хонандагон ташаккул додани малакаҳои дарки мафҳум, ашё ва ҳодисаҳо, ҳамбастагии онҳо ва ба системаи муайян даровардани донишҳо оид ба табиат масъалаҳои таълими фанро таҳия намуда, дар асоси он нақшаи яксоатаи дарс тартиб дода тавонанд. 	<p>Таҳияи масъалаҳо ва банақшагирии дарс.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Таҳияи намунаи нақшаи тақвим аз рӯйи дастур - Таҳияи намунаи нақшаи дарс аз рӯйи намуна 	2 соат (2 соат)

4.4. Методикаи таълими фанни «Санъат ва меҳнат» дар курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (10 соат)

Мақсадҳои таълим	Мавзӯ ва мундариҷаи таълим	Фаъолияти таълим	Вақт
4.4.1. Таълими ҳамгироии фанни санъат ва меҳнат (2 соат)			
<p>Омӯзгорон: - мазмун ва вазифаҳои таълими ҳамгироии фанни «Санъат ва меҳнат»-ро шарҳ дода тавонанд;</p>	<p>Ҳамгироӣ дар таълими Санъат ва меҳнат. Таҳияи нақшаи дарсҳои Санъат ва меҳнат</p>	<p>- Ангезиши зеҳн - Лексияи хурд - Саволу ҷавоб - Шакли кор: дунафарӣ ва гурӯҳӣ</p>	2 соат
4.4.2. Методи кор бо қоғаз, матоъ, маснуоти табиӣ, асбобҳои корӣ. Тайёр намудани шаклҳо аз қоғаз ва тасвири онҳо (8 соат)			
<p>- бо роҳу усули гуногун оид ба тарзи тайёр кардани қоғаз ва навъҳои он маълумот дода тавонанд;</p>	<p>Қоғаз ва навъҳои он. Истифодаи дурусти ашёи расмкашӣ ва дигар асбобҳои корӣ</p>	<p>- Ангезиши зеҳн - Лексияи хурд Кор дар гурӯҳҳо</p>	2 соат (2 соат)
<p>- бо роҳу усули гуногун тасвир кардан, сохтан, ороиш додан ва корҳои эҷодиро нишон дода тавонанд; - аз маводи камарзиши шаклҳо, ашё ва апликация сохта тавонанд; - роҳу усули арзёбиро истифода карда тавонанд;</p>	<p>Тасвир, ранг кардан, сохтан, буридан,</p>	<p>- Ангезиши зеҳн - Кластер - Лексияи хурд - Кор дар гурӯҳҳо - Кори амалӣ - Арзёбӣ - Таҳияи дастур</p>	2 соат (2 соат)
<p>- нақшаҳои тақвимӣ ва дарсиро аз фанни «Санъат ва меҳнат» дар асоси Стандартҳои давлати таҳсилоти ибтидоӣ, барнома ва китобҳои дарсӣ таҳия карда тавонанд.</p>	<p>Таҳияи нақшаи тақвимӣ ва дарс</p>	<p>- Таҳияи намунаи нақшаи тақвимӣ аз рӯи дастур - Таҳияи намунаи нақшаи дарс аз рӯи намуна</p>	4 соат (2 соат)

4.5. Методикаи таълими фанни «Суруд ва мусикӣ» дар курсҳои такмили ихтисоси омӯзгори синфҳои ибтидоӣ (10 соат)

Мақсадҳои таълим	Мавзӯ ва мундариҷаи таълим	Фаъолияти таълим	Вақт
4.5.1. Методикаи омӯзонидани сурудҳои бачагона (2 соат)			
<p>Омӯзгорон:</p> <ul style="list-style-type: none"> - мақсад ва вазифаҳои тарбияи мусиқии мактабиёни хурдсолро шарҳ диҳанд; - дар асоси қоидаҳои сурудан порчаеро аз сурудҳои бачагона намоиш диҳанд; - ҳангоми сурудан намунаҳои ҳаракатҳои мусиқию зарбиро барои синфҳои 1-4 таҳия намоянд. 	<p>Мақсад ва вазифаҳои тарбияи мусиқӣ.</p> <p>Малакаҳои сурудан: овозбарорӣ, нафаскашӣ ва талаффузи калимаҳо зимни сурудан.</p> <p>Хусусиятҳои овозӣ ва шунавоии хонандагони хурдсол.</p> <p>Ҳаракатҳои мусиқию зарбӣ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ангезиши зеҳн - Лексияи хурд - Усулҳои пурсиши шифоҳӣ - Таҷриба - Шакли кор: мустақилона, дунафарӣ ва гурӯҳӣ 	2 соат (2 соат)
4.5.2. Ҳамсароӣ. Сурудан аз рӯи нота (4 соат)			
<ul style="list-style-type: none"> - тарзҳои гуногуни нафасгирӣ ва сурудани порчаҳои бисёровозаро ҳангоми ҳамсароӣ баён намоянд; - мундариҷаи саводи нотагиро дар синфҳои 1-4 шарҳ диҳанд; 	<p>Методҳои ҳамсароӣ</p> <p>Вазифаҳои сурудан аз рӯи нота</p> <p>Мундариҷаи саводи нотагӣ дар синфҳои 1-4</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Лексияи хурд - Таҷриба/амалия - Шакли кор: мустақилона, дунафара ва гурӯҳӣ 	4 соат (2 соат)
4.5.3. Банақшагирии мавзӯҳои таълимӣ ва тарзи таҳияи конспекти дарси суруд ва мусиқӣ (4 соат)			
<ul style="list-style-type: none"> - мазмуну мундариҷаи барномаи фанро шарҳ дода тавонанд; - бо назардошти талаботи стандарт, барнома ва мазмуни фан нақшаи тақвими таҳия намоянд ва дар асоси он нақшаи яқсоатаи дарс сохта тавонанд. 	<p>Стандарт, барнома ва китобҳои дарсии дарсии суруд ва мусиқӣ дар синфҳои 1-4</p> <p>Таҳияи нақшаҳои дарс: тақвимию дарсӣ дар асоси мақсадҳои таълим.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Таҳияи намунаи нақшаи тақвим аз рӯи дастур - Таҳияи намунаи нақшаи дарс аз рӯи намуна 	4 соат (2 соат)

4.6. Методикаи таълими фанни «Тарбияи ҷисмонӣ» дар курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгори синфҳои ибтидоӣ (10 соат)

Мақсадҳои таълим	Мавзӯ ва мундариҷаи таълим	Ҷаъолияти таълим	Вақт
4.6.1. Намудҳои асосии машқҳои ҷисмонӣ ва варзиш			
Омӯзгори: - бозию машқҳои одитарин, аз қабили гимнастика, рақс, гӯштин ва ғайраро истифода баранд;	Машқҳои ҷисмонӣ ва бозиҳои серҳаракат	- Ангезиши зеҳн - Лексияи хурд - Усули пурсиши шифоҳӣ - Таҷриба - Арзёбӣ	4 соат (2 соат)
4.6.2. Ташаккули қомат ва инкишофи сифатҳои ҳаракат			
- намудҳо ва воситаҳои дуруст нигоҳ доштани қоматро дар ҳолати рост истодан ва нишастан шарҳ дода тавонанд;	Ташаккули қомат ва инкишофи сифатҳои ҳаракат	- Ангезиши зеҳн - Лексияи хурд - Таҷриба - Арзёбӣ	2 соат (2 соат)
4.6.3. Банақшагирии дарсҳои тарбияи ҷисмонӣ			
- дар асоси мақсадҳои таълими Стандарти фанни тарбияи ҷисмонӣ дар синфҳои ибтидоӣ нақшаи дарс таҳия кунанд.	Банақшагирии дарс	- Таҳияи намунаи нақшаи тақвими аз рӯи дастур - Таҳияи намунаи нақшаи дарс аз рӯи намуна	4 соат (2 соат)

V. Фанни «Экология» дар курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгори синфҳои ибтидоӣ (6 соат)

Мақсадҳои таълим	Мавзӯ ва мундариҷаи таълим	Ҷаъолияти таълим	Вақт
5.1.1. Ҳифзи табиат (экология) ва беҳдошти саломатӣ (6 соат)			
Омӯзгори: -проблемаҳои экологӣ ва офатҳои табииро муайян карда тавонанд; - воситаҳои тарбияи муносибати эҳтиёткорона ба олами атрофро дар хонандагон истифода баранд; - тавассути ҷаъолияти таълим масъулиятшиносии хонандаро нисбат ба муҳофизати табиат, паст кардани хатари офатҳои табиӣ ва истифодаи	Проблемаҳои экологӣ. Сабабҳои сар задани проблемаҳои экологӣ. Офатҳои табиӣ ва роҳҳои паст кардани хатари онҳо. Роҳҳои пешгирии сар задани проблемаҳои экологӣ. Ҷаъолияти таълим оид ба ҳифзи табиат.	- Ангезиши зеҳн -Гузориши проблема - Лексияи хурд - Кори инфиродӣ - Кори дунафарӣ - Саволу ҷавоб - Хулосабарорӣ ва арзёбӣ	2 соат (2 соат)

оқилонаи сарватҳои табиӣ ташаккул дода тавонанд;			
- ба мақсади ташаккули маданияти экологии хонандагон чорабиниҳоро (дарсҳои озод, сайёҳат, конференс ва ғ.) ба нақша гиранд;	Банақшагирии сайёҳат, дарси озод ва конференсҳо. Роҳу воситаҳои ташаккули маданияти экологӣ.	- Ангезиши зеҳн -Гузориши проблема - Лексияи хурд - Кори инфиродӣ - Кори дунафарӣ - Кори гурӯҳӣ - Хулосабарорӣ ва арзёбӣ	2 соат (2 соат)
- дар хонандагон роҳҳои бедор намудани ҳисси масъулиятшиносӣ дар бехдошти саломатии худ ва атрофиёро ташаккул дода тавонанд.	Тарзи ҳаёти солим. Роҳҳои пешгирии касалиҳои сирояткунанда.	- Ангезиши зеҳн -Гузориши проблема - Лексияи хурд - Корҳои инфиродӣ, дунафарӣ, гурӯҳӣ - Саволу ҷавоб - Хулосабарорӣ ва арзёбӣ	2 соат (2 соат)

VI. Омӯзиши асосҳои технологияи информатсионӣ дар курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ (12 соат)

Мақсадҳои таълим	Мавзӯӣ ва мундариҷаи таълим	Фаъолияти таълим	Вақт
6.1.1. Нақши технологияи информатсионӣ дар рушди касбии омӯзгорон (2соат)			
Омӯзгорон: -нақши технологияи информатсиониро дар рушди касби худ шарҳ дода тавонанд;	Истифодаи компютер дар таълими фанҳо Талаботи ҷомеа ба омӯзиши технологияҳои информатсионӣ	- Ангезиши зеҳн - Лексияи хурд - Усули пурсиши шифоҳӣ - Арзёбӣ	2 соат
6.1.2. Қоидаҳои техникаи бехатарӣ ва гигиенӣ ҳангоми кор бо компютер (2соат)			
- талаботи бехатарӣ ва гигиенӣ ҷойи корро риоя кунанд;	Талаботи гигиенӣ санитарии ҷойи кор Истифодаи асбобҳои оташхомӯшкунӣ ва зеридастӣ дар ҳолатҳои фавқулодда	- Ангезиши зеҳн - Лексияи хурд - Таҷриба - Арзёбӣ	2 соат
6.1.3. Қисмҳои таркибии КҶ ва таъиноти онҳо (2соат)			
- қисмҳои таркибии компютери фардиро номбар кунанд; - таъиноти қисмҳои таркибии онро шарҳ диҳанд;	Шиносой бо қисмҳои КҶ Мафҳумҳои дискета, CD, флеш-карта ва таъиноти он.	- Ангезиши зеҳн - Лексияи хурд -Таҷриба - Арзёбӣ	2 соат
6.1.4. Шиносой ва кор бо протсессори матнии MS Word (2соат)			
- мафҳумҳои папка, файл, курсорро шарҳ диҳанд;	Шиносой бо тугмаҳои клавиатура	- Лексияи хурд - Намоишдиҳӣ - Таҷриба	2 соат

- дар менюи равзанаи MS Word кор карда тавонанд;		- Арзёбӣ	
6.1.5. Тавассути клавиатура ворид намудани матн – (2соат)			
- тугмаҳои ҳарфию рақамӣ, идоракунии, хидмати ва функционалиро фарқ карда тавонанд; - бо ёрии муаллим матн ворид карда тавонанд;	Илова намудани чадвал, объектҳои графикӣ ба матн	- Лексияи хурд - Намоиш - Таҷриба - Арзёбӣ	2 соат
6.1.6. Моҳияти интернет ва истифодаи он дар раванди таълим. Почтаи электронӣ ва таъиноти он – (2соат)			
- саҳифаи интернетро кушода тавонанд; - аз сайтҳои ҳустуҷӯӣ маълумот дарёфт намоянд.	Таъиноти интернет. Ҷустуҷӯ дар интернет. Почтаи электронӣ – алоқаи умимичаҳонии электронӣ	- Ангешиши зеҳн - Лексияи хурд - Намоиш - Таҷриба (амалия) - Арзёбӣ	2 соат

VII. Коргузорӣ ва ҳуҷҷатнигорӣ дар муассисаҳои таълимӣ (4 соат)

Мақсадҳои таълим	Мавзӯъ ва мундариҷаи таълим	Фабъолияти таълим	Вақт
7.1.1. Моҳият ва равандҳои коргузорӣ ва ҳуҷҷатнигорӣ дар мактаб (2 соат)			
Омӯзгорон: - мақсад, моҳият ва вазифаҳои коргузорию дар мактаб шарҳ дода тавонанд; - тарзи дар мактаб нигоҳ доштани ҳуҷҷатҳои расмиро донанд ва дар амал татбиқ кунанд;	Моҳият ва равандҳои коргузорӣ ва ҳуҷҷатнигорӣ дар мактаб. Тарзи нигоҳдории ҳуҷҷатҳои расмӣ	- Ангешиши зеҳн - Лексияи хурд - Тарзи навиштани пур кардани ҳуҷҷатҳои расмӣ - Арзёбӣ	2 соат
7.1.2. Тарзи нигоҳдории ҳуҷҷатҳо расмӣ дар мактаб (2 соат)			
- ариза, қарор, фармон, санад, маълумотномаро навишта тавонад.	Тарзи навиштани ариза, қарор, фармон, санад, маълумотнома	- Навиштани ариза, қарор, фармон, санад, маълумотнома - Арзёбӣ	2 соат

Воситаҳои арзёбӣ

Фаъолияти иштирокчиёни курс ҳангоми омӯзиш тавассути воситаҳои арзёбии ташаккулдиҳанда санҷида мешавад. Тавсия мешавад, ки воситаҳои зерин истифода гарданд: баҳо ба худ ва ба ҳамдигар, тақризу тавсия, варақаҳои назоратӣ, саволу ҷавоб ва ғайра. Мақсади истифодаи воситаҳои арзёбии ташаккулдиҳанда таҳлили раванди таълим буда, зарурати маводи азхудшударо дар фаъолияти касбӣ муайян кардан аст.

Намунаи саволу масъалаҳо барои ба худ баҳо додан:

А. Асноди меъёрии ҳуқуқии соҳаи маориф

Ман чӣ тавр асноди меъёрӣ ва ҳуқуқии соҳаи маорифро дар таҷрибаи педагогӣ истифода мебарам? Ақидаатонро нависед.

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф»	----- -----
Консепсияи миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон	-----
Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон	-----
Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ	-----

Б. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф»

- Самтҳои асосии қонунро номбар кунед ва шарҳ диҳед.
- Кадом моддаҳо бевосита ба фаъолияти касбии шумо дахл доранд? Фикри худро асоснок намоед.

В. Консепсияи миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон

- Зарурати таҳияи Консепсияро дар чӣ мебинед?
- Омилҳои асосии амалӣ гардидани Консепсияи миллии маълумотро шарҳ диҳед.

Г. Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

Унсурҳои таркибии Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистонро номбар кунед.

Кадом нишондодҳои Консепсия бевосита ба фаъолияти касбии шумо дахл доранд? Фикри худро асоснок намоед.

Ғ) Ҷадвали зеринро пурра созед.

	Ҳа	Не	Агар не, чӣ бояд кард?
Моҳият ва сохтори барномаҳои таълимро шарҳ дода метавонам.			
Мақсади таълимро аз барнома муайян карда метавонам.			
Фаъолият ва ё қадамҳое, ки барои расидан ба мақсади таълим заруранд, таҳия карда метавонам.			
Чунин саволҳо дорам:			

Арзёбии чамъбасти тавассути тест, натиҷаи таҳлили корҳои курсӣ ва портфолиои муаллимон сурат мегирад. Дар натиҷаи ба даст овардани натиҷаҳои қаноатбахш ба омӯзгор шаҳодатномаи хатми курси тақмили ихтисос супурда мешавад.

Намунаҳои саволу масъалаҳои тест

1. Мувофиқи қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» зинаи ҳатмии таҳсил кадом аст? (Ҷавобҳои «ҳа» ё «не»-ро дар доира гиред)

Синфи 1- 4	ҳа	не
Синфи 1- 9	ҳа	не

Синфи 10 -11	ҳа	не
Синфи 1-11	ҳа	не

2. Ба синфи якуми мактаби ибтидоӣ мувофиқи қонун «Дар бораи маориф» ҷалб кардани кӯдаконе, ки ба синни _____ расидаанд, хатмист.

3. Ҷавоби нодурустро қайд кунед.

Кормандони соҳаи омӯзгорӣ вазифадоранд:

- А) сатҳи маърифати худро такмил дода, ба дараҷаи баланди фаъолияти касбӣ ноил шаванд;
- Б) одобу ахлоқи омӯзгориро риоя намоянд, ҳуқуқ ва шаъну шарафи хонандаро эҳтиром кунанд;
- В) дар ҷараёни таълим муносибати фармонфармоӣ дошта бошанд;
- Г) хонандагонро дар рӯҳияи муносибати эҳтиёткорона ба соҳти давлатию иҷтимоӣ, расму оинҳо, муҳити зист тарбия намоянд.

4. Ҷавоби нодурустро қайд кунед.

Субъектҳои раванди таълиму тарбия инҳоянд:

- А) хонандагон;
- Б) донишҷӯён;
- В) системаи такмили ихтисос ва бозомӯзии кадрҳо;
- Г) омӯзгорон ва дигар кормандони соҳаи омӯзгорӣ;
- Ғ) муҳосибони мактабҳо.

5. Ҷавоби «ҳа» ё «не» -ро қайд намоед.

Ҳа	Не
Ҳа	Не
Ҳа	Не
Ҳа	Не

Дар ниҳоди ҳар як хонанда ҷавҳаре ниҳон аст.

Хонандаи синфи ибтидоӣ хондану навиштан ва ҳисобро донад бас.

Омӯзгору хонанда субъекти баробарҳуқуқи таълиманд.

Қобилияти мизочи хонандаро ба назар гирифта муҳим аст.

6. Мувофиқа созед.

- 1. Мизоч А. Ба хондану эҷод кардан майл дорад.
- 2. Зехн Б. Бетамкину беқарор аст.
- В. Ба саросемагӣ роҳ намедихад.
- Г. Ба мусиқӣ майлу рағбат дорад.

7. Ба омӯхтани як фан майлу хоҳиш доштану ба фанни дигар таваҷҷӯҳ зоҳир накардан аз ҷӣ вобаста аст?

- А) минтақаи наздиктарини инкишоф;
- Б) гуногунии зехн;
- В) мизоч;
- Г) ҷалб будани диққат;

8. Мувофиқати саволҳо ё масъалаҳоро барои хонандагон аз рӯи категорияҳои таксономияи Б.Блум муайян кунед.

- 1. Истифода А. Ҷаро қаҳрамони асар ин тавр амал ва рафтор кард?
- 2. Таҳлил Б. Бо яке аз қаҳрамонҳои асар мусоҳиба кунед.
- В. Рафтори ду қаҳрамони асарро ба ҳамдигар муқобил гузоред.
- Г. Ин мавзӯё шахсан ба шумо ҷӣ муносибат дорад?

10. Маънои калимаи «интерактив» - ин _____

11. Ҷавоби дурустро интихоб намоед.

Мақсадҳои асосии ташкили кори дунафарӣ — ин:

- А) таъмини омӯзиши ҳамдигар, малакаҳои муошират, муҳокима ва фаҳмиш;
- Б) ҷалби хонандагон ба бозиҳои шавқовар;

В) муайян ва чудо намудани хонандагоне, ки малакаҳои муошират ва фаҳмиши хуб доранд.

12. Ҷавобҳои «ҳа» ё «не»-ро қайд кунед.

Дар таълими анъанавӣ:

Ҳа	Не	– омӯзгор ҷавоби тайёрро намедихад, вале хонандагонро ба ҷустуҷӯи мустақил водор мекунад;
Ҳа	Не	– муносибати субъект ва объект ва методи идоракунии авторитарӣ вучуд дорад;
Ҳа	Не	– ҳамкориҳои бевоситаи хонандагон бо соҳаи таҷрибаи омӯхташаванда амалӣ мегардад;
Ҳа	Не	– омӯзгор аз рӯи намунае дарс мегӯяд, ки сарбории асосӣ ба азёдкунӣ, дар хотирдории дониши тайёр меафтад.

13. Ҷавоби «ҳа» ё «не»-ро қайд кунед.

Дар усулҳои таълими интерактивӣ:

Ҳа	Не	– вазифаи асосии омӯзгор фароҳам овардани шароит барои ташаббускориҳои хонандагон аст.
Ҳа	Не	– ба хонандаи дараҷаи миёна нигаронида шудааст.
Ҳа	Не	– фаъолиҳои хонандагон баланд аст.
Ҳа	Не	– муаллим пешбарандаи таълиму тарбия аст.

14. Як ҷавобро интихоб намоед.

Ташкили дарс асосан ба ...

- А) ҳолати рӯҳии муаллим вобаста аст;
- Б) ба захираи дониш, таҷриба ва таёрии муаллим вобаста аст;
- В) ба мӯҳтавои китоб вобаста аст.

15. Марҳилаҳои омодагии муаллим ба дарсро муайян кунед.

- 1. Омодагии маҳсус
 - А) омӯхтани адабиётҳои педагогӣ;
 - Б) интихоби дурусти мавзӯ, мавод, методҳо;
- 2. Омодагии умумӣ
 - В) психологӣ;
 - Г) равшан нишон додани мақсад;
 - Ғ) китоби дарсӣ;
 - Д) истифодаи самараноки вақт;
 - Е) тартиб додани нақши тақвим.

16. Нишондодҳои стандарт ва барномаи таълимро мувофиқ гузоред.

- 1. Стандарти давлатӣ
 - А) ҳадди ақалли ҳаҷми соатҳои таълимии хонандагон;
- 2. Барномаи таълим
 - Б) миқдори соатҳо барои омӯзиши мавзӯ ё боб;
 - В) мақсад, вазифа ва дараҷаи азхудкунии фан;
 - Г) ҳадди ақалли ҳатмии мазмуни барномаҳои таълим;
 - Ғ) мӯҳлати омӯзиши барномаҳои таълим.

17. Мувофиқати дараҷаҳои ҳамгириро муайян кунед.

- 1. Дараҷаи дохилифанӣ
 - А) фаъолияти нутқ – шунидан гуфтан, хондан ва навиштан;
- 2. Дараҷаи байнифанӣ
 - Б) ҳамгирии мафҳум, дониш, малакаҳо ва ғ. Дар дохили мавзӯҳои алоҳидаи фан;
 - В) таркиби далел, мафҳум, принципҳои ду фан ва бештар аз он.

18. Қадоме аз ин мафҳумҳо ба сифати хониш дохил мешавад? (Як ҷавобро интихоб намоед)

- А) хониши алоқанок;

- Б) хониши ифоданок ;
- В) хониши мураттаб;
- Г) хониши ҳиҷоӣ.

19. Кадоме аз ин мафҳумҳо зинаи шунидан аст? (Як ҷавобро интихоб намоед)

- А) гӯш кардани ҳикоя;
- Б) шунавонидани шеър;
- В) пас аз шунидан;
- Г) нақл кардани афсона.

20. Масъалаҳое, ки дар синфи чорум вобаста ба вақт, суръат, масофа дода шудаанд, бо ёрии _____ ҳал карда мешаванд

21. Мафҳумҳои бузургӣ ва ченакро мувофиқ гузоред.

А) соат	1. Бузургӣ
Б) суръат	2. Ченак
В) тонна	
Г) километр	
Ғ) дарозӣ	
Д) масоҳат	

22. Ҷавобҳои дурустро ба давра гиред.

Ягонагии олам дар:

- А) муносибати инсон бо табиат;
- Б) ҳамбастагии ашё ва қонуниятҳои табиат;
- В) вобаста будани ҳодисаҳои табиат;
- Г) гуногунрангии ашёҳои олам, зоҳир мегардад.

23. Дониши хонандагонро дар бораи муҳити атроф бо кадом роҳҳо тақмил додан мумкин аст? (Ҷавобҳои дурустро дар давра гиред)

- А) пешниҳоди донишҳои назарӣ;
- Б) пешниҳоди амалӣ дар ҷараёни таълим;
- В) ба роҳ мондани мушоҳида;
- Г) шунидан, دیدан ва иҷро намудан.

24. Пайдарҳамии дурусти фаъолиятҳоро ҳангоми банақшагирии дарси табиатшиносӣ бо рақамгузори муайян кунед (дар ҳонаҷаҳои ҳолӣ рақам гузоред).

2	муайян намудани мазмуни таълим
4	муайян намудани воситаҳои арзёбӣ
1	муайян кардани мақсадҳои таълим
3	муайян намудани амалҳои таълим

25. Фаъолиятҳое, ки аз маданияти экологӣ доштани хонанда гувоҳӣ медиҳанд интихоб кунед (ҷавобҳои дурусти «Ҳа» ё «Не»-ро дар давра гиред).

ҳа	не	дар ҳолати хуби санитарӣ нигоҳ доштани синфхона
ҳа	не	ба варзиш машғул шудан ва дарс тайёр намудан
ҳа	не	речаи рӯзро риоя кардан
ҳа	не	хӯрдан, дарс тайёр намудан ва хоб кардан
ҳа	не	дигаронро аз хатари сироятёбӣ огоҳонидан
ҳа	не	оид ба ифлосии мактаб ҳикояи танқидӣ навиштан

26. Кадоме аз гуфтаҳои зер ба «Тарзи ҳаёти солим» дахл дорад? (Ҷавобҳои дурустро дар давра гиред).

- А. «Аз дилозор – ҳама безор»
- Б «Меҳнат – бо роҳат»

- В. «Қисми солим – насли солим»
Г «Олими беамал – занбӯри беасал».

27. Мақсадҳои асосии омӯзиши суруд ва мусиқӣ дар мактаб аз чӣ иборат аст? (Ҷавобҳои дурустро дар доира гиред).

- А) таъсир намудани мусиқӣ ба раванди психологӣ ва физиологии инсон;
Б) ташаккули маданият ва ҳиссиётҳои мусиқии хонандагон;
В) мусаллаҳ намудани хонандагон ба донишҳои амиқи санъати мусиқӣ;
Г) ташаккули малакаҳои сурудан.

28. Талаботи асосӣ ва ёрирасони дарсҳои суруд ва мусиқии хонандагони синфҳои ибтидиро аниқ намоед.

машқҳои овозӣ

шунидани мусиқӣ

1.Талаботи асосӣ

навозиш дар соҳҳои мусиқӣ

2.Талаботи ёрирасон

сурудан

ҳаракатҳои мусиқию зарбӣ

маърифати мусиқӣ

29. Кадоме аз ин фаъолиятҳо барои ташаккули дониш оид ба мусиқӣ равона шудааст? (Ҷавоби дурустро дар доира гиред)

- А) шунидани мусиқӣ;
Б) сурудан;
В) ҳаракатҳои мусиқию зарбӣ;
Г) маърифати мусиқӣ;
Ғ) машқҳои овозӣ.

30. Кадом фаъолият нутқро инкишоф медиҳад? (Ҷавоби дурустро дар доира гиред).

- А) шунидани мусиқӣ;
Б) сурудан;
В) ҳаракатҳои мусиқию зарбӣ;
Г) маърифати мусиқӣ;
Ғ) машқҳои овозӣ;

31. Мақсадҳои омӯзиши тарбияи ҷисмонӣ дар мактаб аз чӣ иборат аст? (Ҷавобҳои дурустро дар доира гиред).

- А) таҳкими сӯхатмандӣ, инкишофи қобилиятҳои ҷисмонии инсон
Б) тарбияи ақлӣ, меҳнатӣ ва эстетикӣ (зебоипарастӣ);
В) ташаккули маҳорату малакаҳои ҳаракат;
Г) ташаккули донишҳои назариявӣ.

32. Кадом фаъолиятҳо ба ташаккули ҳаракатҳо равона шудааст? (Ҷавобҳои дурустро дар доира гиред)

- А) маълумот оид ба рӯзи, гигиенаи шахсӣ ва ҷамъиятӣ;
Б) аз даст ба даст додани ашё, таҷҳизоти варзишӣ;
В) часпида баромадан ва ҳазида гузаштан аз монеа;
Г) маълумот оид ба нишондиҳандаҳои таълим;
Ғ) қоидаҳои бозии шохмот ва донаҳоро ба бозӣ даровардан.

33. Фаъолиятҳоеро, ки бештар ба ҳаракат тааллуқ доранд, интихоб намоед (Ҷавобҳои дурустро дар доира гиред).

- А) роҳгардӣ;
Б) ҳаводихӣ;

- В) талабот оид ба сару либос;
- Г) чавгонбозӣ.

34. *Аз гунаи чавобҳои зерин истифода бурда ҷумларо пурра кунед:*

Тарбияи ҷисмонӣ ин:

- А) кӯшиш барои дастовардҳои баланди варзишӣ;
- Б) навҳои гуногуни фаъолиятҳои шавқовар;
- В) ҷузъи таркибии маданияти умумии ҷамъият ва шахс.

VIII. Номгӯи мавзӯҳо барои таҳияи реферат ва лоихаҳо

1. Ташаккули зеҳни мактаббачагон дар лаҳзаҳои дарс ва корҳои беруназсинфӣ.
2. Мавқеи ҳамгироии фанҳо дар зинаҳои таълим.
3. Роҳҳои ба миён овардани вазъияти проблемавӣ дар ҷараёни таълим.
4. Бозиҳои математикӣ ва аҳамияти он дар ҷараёни таълим.
5. Методикаи таълими маводи геометрия дар синфҳои ибтидоӣ.
6. Методикаи омӯзиши ҷамъ ва тарҳи ададҳо.
7. Усули фаъолгардонии хонандагон дар раванди дарсҳои математика.
8. Татбиқи формулаҳои ҳисоб кардани периметр, масоҳати росткунҷа ва квадрат.
9. Усули татбиқи формулаҳои алоқамандии суръат, вақт ва масофа.
10. Методикаи омӯзиши маводи алгебра дар синфҳои ибтидоӣ.
11. Усули инкишофи малакаҳои ҳисоббарории хонандагон.
12. Методикаи таълими бузургиҳо.
13. Усули татбиқи таълими бузургиҳо дар ҷараёни дарсҳои математика.
14. Бедор намудани шавқу рағбати хонандагон ба китобхонӣ (аз таҷриба).
15. Омилҳои инкишофи нутқи гуфториву навиштории хонандагони синфҳои ибтидоӣ.
16. Машқҳои луғатомӯзӣ дар синфҳои ибтидоӣ.
17. Таълими алифбо ва давраҳои он.
18. Аҳамияти таҳлили овозии калима дар талаффуз ва имло.
19. Таълими хат дар давраҳои тоалифбо ва алифбо, гигиенаи хат ва риояи он.
20. Ташкил ва гузаронидани корҳои тарбиявӣ дар синфҳои ибтидоӣ (аз таҷриба).
21. Аҳамияти асбобҳои аёни дар дарсҳои забони модарӣ (аз таҷриба).
22. Аҳамияти бозиҳои таълимӣ дар дарсҳои забони модарӣ.
23. Кор бо хонандагони суствхон дар дарсҳои забони модарӣ (аз таҷриба).
24. Корҳои хаттии таълимӣ ва тарзи гузаронидану арзёбии онҳо.
25. Ғалатҳои имлоӣ ва роҳҳои пешгирии онҳо.
26. Методи кор бо матоъ ва маснуоти табиӣ.
27. Тасвир, сохтан ва дӯхтани шакли мева дар ҳамгироӣ бо истифода аз қаламҳои одию ранга, мӯқалам ва рангҳо.
28. Сохтани ашё бо истифода аз маводи мавҷуда (камарзиш).
29. Методикаи омӯзонидани сурудҳои бачагона (аз таҷриба).
30. Мундариҷаи саводи нотаӣ дар синфҳои 1-4.
31. Методикаи омӯзонидани машқҳои варзишӣ ва аҳамияти онҳо дар дарсҳои тарбияи ҷисмонӣ.
32. Бозиҳои серҳаракат ва тарзи гузаронидани онҳо.

IX. Номгӯи корҳо барои портфолиои омӯзгор

1. Намунаи корҳои курсӣ ва лоихаҳо
2. Намунаи нақшаи тақвими ва дарс
3. Намунаи корҳо аз санъат ва меҳнат
4. Намунаи масъалаҳои таълим

ШАРҲИ ИСТИЛОҲОТ

АВТОРИТАРӢ (аз калимаи лотинии *autoritas* – таъсир, ҳокимият) – ба итоати бечуну чаро асосёфта, усули идораи авторитарӣ, ба гузаронидани нуфузу эътибори худ кӯшишкунанда.

АККРЕДИТАТСИЯИ ДАВЛАТ – тартиби эътирофи (тасдиқи навбатии) мақоми давлатии (шакл, намуд ва навъи) муассисаи таълимӣ, ҳуқуқи ба хатмкунандагон додани ҳуҷҷати намунаи давлатӣ дар бораи меъёри марбутатаи таҳсилот.

АНГЕЗИШИ ЗЕҲН – бо мақсади фаъолгардонии хонандагон ба чараёни дарс, ба вучуд овардани вазъияти ҷустуҷӯ ва гирдоварии андешаҳо ба роҳ монда мешавад.

АТТЕСТАТСИЯ – муқаррар намудани мутобикати мазмун, дараҷа ва сифати тайёрии хатмкунандагони муассисаҳои таълимӣ ба талаботи стандартҳои давлатии таҳсилот

ВАҶҲИЁТ (Мотиватсия (аз калимаи лотинии *move*) – 1) сабаб нишон додан, далел овардан, баҳона кардан; 2) нақшаи раванди серҳаракати физиологӣ ва равонӣ, ки рафтори инсонро идора намуда, самтҳо, мунтазамӣ, фаъолнокӣ ва устувории ўро муайян менамояд.

ГУМАНИЗМ – инсондӯстӣ, одамдӯстӣ, башардӯстӣ.

ДИАГРАММАИ ВЕНН – усулест барои ёфтани фарқ ва умумияти мафҳум, ҳодиса, ашё ва муқоисаи онҳо. Омӯзгор метавонад онро дар муқоисаи симоҳои мусбат ё манфии матн, фарқи ашёҳои гуногун аз рӯи мазмуни он истифода барад.

ДИАГРАММАИ «БАРОИ ЧӢ?» – силсилаи муҳокимарониҳо барои муайян кардани асос ва сабаби пайдоиши натиҷа аст. Онро дар мавридҳои ҳалли мушкилот, муайян кардани сабаби руҳ додани ҳодисаю воқеаҳо истифода мекунам.

ДИАГРАММАИ «ЧӢ ТАВР?» – силсилаи муҳокимарониҳо барои муайян кардани роҳҳои ба даст овардани натиҷа аст.

ДИҚҚАТ – равиши шуур ба объектҳои муайян, ки барои шахс аҳамияти устувор ё лаҳзагӣ дорад ва нигарондашавии шуур, ки дараҷаи баланди фаъолиии ҳиссӣ, ақлӣ ва ҳаракатро тақозо мекунад.

ДИФФЕРЕНСИАТСИЯ – тафриқа, таълими тафриқавӣ, равиҳои гуногуни таълимӣ.

ЗЕҲН а. 1. фаҳм, ҳуш, идрок, зиракӣ. 2. ҳофиза, ёд; кунд будани зеҳни касе, кундфаҳм будан, дар омӯختани илму ҳунар камқобилият будан; тез будани зеҳни касе, хушзеҳну зирак будан; зеҳн монда дидан (нигоҳ кардан) бо тавачҷӯҳи махсус нигоҳ кардан ба чизе ё касе.

ИДРОК – дар шуури одам инъикос ёфтани предметҳо ё ҳодисаҳо ҳангоми таъсири бевоситаи онҳо ба узвҳои ҳис.

ИҚТИБОС – 1. гирифтани (дарёфт) кардан. 2. гирифта нақл кардани порчае аз нутқ ё навиштаи касе бо ишора ба маъхаз; гирифтани калимае аз забоне ё мавзӯе, аз адабиёт.

ИМЛО – маҷмӯи қоидаҳои дуруст навиштани калимаҳо, аз сатр ба сатр кӯчондани онҳо, истифодаи ҳарфҳои калону хурд, дефис ва ғ. дар навишт. 2. пур кардан. 3. навишта пур кардан, гуфтан ва такрор кардан ба касе, то ки вай нависад; **имло кардан (қунондан)** гуфтан (дикта кардан) то касе нависад.

ИНКИШОФ – 1. кашф шудан, ошкор шудан. 2. ба воя расида, паҳн шуда, пеш рафтани ҳар чиз, рушд, пешрафт, тараққӣ.

ИННОВАТСИЯ – нав, навсозӣ, навгонӣ.

ИНСЕРТ – яке аз усулҳои кор бо матн ба воситаи аломатгузорӣ, ки барои коркади амиқи ахбор равона шудааст.

ИНТЕГРАТСИЯ – аз калимаи лотинии *integer* - бутун, том, яклухт, ягона, воҳид буда, маънои маҷмӯи яклухти қисматҳои ягон чизро дорад, ҳамгиро.

ИНТЕРАКТИВ — аз калимаи англисии «*interact*» гирифта шуда, маънояш «*inter*» - «якҷоя» ва «*act*» - «амал кардан», яъне якҷоя амал кардан аст.

КЛАСТЕР – ҷамъоварии ақидаҳо дар нақшаи махсус (хӯша). Хонандагон андешаҳои худро доир ба мавзӯ (мафҳум) баён карда, онҳоро бо ҳам алоқаманд мекунам. Он имконият медиҳад, ки хонандагон ҳамаи андешаҳои баёншударо дар як ҷо гирд оварда, дар баробари шунидан боз ба таври аёнӣ онҳоро бубинанд.

КОММУНИКАТСИЯ – коммуникатсия, коммуникативӣ, гуфтугӯи шифохӣ, муколамаи ду ё якчанд шахс, сухан, ахбор, иттилоот.

КОНСЕПСИЯ – концепсия, нуктаи назар, системаи муайяни ақидаҳо, бунёди назариявии ягон раванд.

Кори лоихавӣ – машғулияти мустақилона буда, берун аз дарс таҳия карда мешавад.

Он дар асоси маълумот ва донишу малакаи ҳосилкардаи омӯзгорон (хонандагон) дар марҳилаи муайяни таълим гузаронида мешавад.

ЛИМЕРИК – иштирокчиён (хонандагон) пас аз хондани матн фикрашонро бо панҷ мисраъ баён мекунад. Фарқи усули «лимерик» аз «синквейн» дар он аст, ки «синквейн» бе қофия аст.

МАГИСТР – дараҷаи илмие, ки пас аз супоридани имтиҳон ё ҳимояи рисолаи дипломӣ ба хатмкунандагони мактабҳои олии касбӣ медиҳанд.

МАЛАКА – қудрат ва тавоноӣ дар иҷрои коре, ки дар натиҷаи машқ ва аз бисёр кардани коре дар табиати инсон пайдо мешавад.

МАОРИФ – раванди бомароми таълиму тарбия ба манфиати шахс, ҷамъият ва давлат, ки дар он соҳиби меъёри муайяни таҳсилот гардидани шахрвандро давлат муқаррар кардааст.

МАШҒУЛИЯТИ ИНФИРОДӢ – машғулияти омӯзгор бо хонанда ё донишҷӯ бо истифодаи усули гуногуни таълим.

МАШҚ – барои ба даст овардани малака ва маҳорат, пай дар пай кардани коре

МДД – (ихтисораи «Медонам», «Донистан меҳоҳам», «Донистам») – ин усули ҷустуҷӯӣ-тадқиқотӣ буда, барои ғаболона омӯхтани мавзӯи нав ёрӣ мерасонад.

МИНТАҚАИ АКТУАЛИИ ИНКИШОФ – назарияе, ки мувофиқи он шахс амалеро мустақилона иҷро карда метавонад.

МИНТАҚАИ НАЗДИКТАРИНИ ИНКИШОФ – назарияе, ки мувофиқи он шахс амалеро мустақилона иҷро карда наметавонад, вале ӯ ин амалро метавонад бо кӯмаки дигаре иҷро кунад.

МУАССИСАИ ТАЪЛИМӢ – шахси ҳуқуқие, ки раванди таълимо ба роҳ мемонад, яъне як ё якчанд барномаҳои таълимо амалӣ мегардонад ва (ё) тарбияи хонандагон, тарбиягирандагонро таъмин мекунад.

МУАССИСАИ ТАЪЛИМИИ МАХСУС – муассисаест, ки дорои шароити алоҳидаи таълиму тарбия, муҳити махсуси омӯзгорӣ буда, офияти (реабилитатсияи) тиббию иҷтимоӣ, таҳсилу касбомӯзии кӯдакону наврасонеро, ки ба табобати тӯлонӣ эҳтиёҷдоранд, гирифтори иллати ҷисмонӣ, рӯҳиянд ё рафтори онҳо барои ҷамъият хавфнок ҳисобида мешавад, таъмин менамояд.

НАЗАРИЯ – таълимот ва системаи илмии принсипҳо ва ақидаҳо, ки таҷрибаи амалиётро ҷамъбаст намуда, қонуниятҳои табиат, ҷамъият ва тафаккурро инъикос менамояд.

НАТИҶАИ ТАЪЛИМ – дониш, маҳорат, малака, ақида, ҷаҳонбинӣ ва арзишҳои маънавие, ки хонанда дар давоми таҳсил дар муассисаи таълимӣ ҳосил кардааст.

НИГОРИСТОН (галерея) – ин усул имкон медиҳад, ки як ё якчанд масъала якбора дар гурӯҳҳои хурд муҳокима карда шаванд. Дар айни замон ҳар як аъзои гурӯҳ метавонад дар муҳокимаи ҳамаи масъалаҳои пешниҳодшуда иштирок намуда, саҳм гузорад.

ОМӢЗГОРИ ИНФИРОДӢ – омӯзгоре, ки ба хонандагон, ё донишҷӯён ба таври инфиродӣ, берун аз вақти корӣ дар мактаб ва ё донишгоҳ таълим медиҳад.

РӢЗНОМАИ ДУБАХША – ин усулро ҳангоми кор бо луғат, шарҳу тафсири ягон мафҳум, маънидод кардану таҳқиқи мазмуни матн истифода мебаранд.

САВОД – маҳорати кор кардан бо маълумот, аз ҷумла маҳорати иҷрои амалҳои зарурии риёзӣ, дарки иттилооти маводи ҷоп, адабиёти илмӣ, инчунин малакаю маҳорати навиштан барои дониш омӯхтан аз матни шифоҳию хаттӣ.

СИСТЕМАИ МАОРИФ – маҷмӯи барномаҳои таълим, стандартҳои давлатии таҳсилот, шабакаи муассисаҳои таълимии амалкунанда, сарфи назар аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва моликият, мақомоти идораи маориф, муассисаю ташкилотҳои он, хонандагон ва тарбиягирандагон, омӯзгорон ва дигар қормандон, иттиҳодияҳои муассисаҳои таълимӣ, воҳидҳои зерсохтор ва дигар унсуреанд, ки барои ҳалли

мақсаду вазифаҳои ягона муттаҳид гардида, ба татбиқи сиёсати давлат дар соҳаи маориф ва зиёд кардани саҳми соҳаи мазкур дар инкишофи иҷтимоию иқтисодии мамлакат, баланд бардоштани дараҷаи некӯаҳволии халқ равона карда мешаванд.

СИНКВЕЙН – шакли шеърӣ, ки аз панҷ мисраъ иборат буда, ҳар мисраъ мазмуни худро дорад: мисраи 1-мавзӯ (исм)

мисраи 2 – тасвири мавзӯ ба воситаи ду сифат

мисраи 3 – амалу ҳаракати мавзӯ ба воситаи 3 феъл

мисраи 4 – муносибати муаллиф ба мавзӯ иборат аз 4 калима

мисраи 5 – муродифи мавзӯ.

ТАКСОНОМИЯ – дараҷабандӣ, табақабандӣ.

ТАҲСИЛОТ – равандест, ки дараҷаи фарогирии дониш, малака, маҳорат ва ахлоқи инсонро муайян мекунад.

ТАҲСИЛОТИ ИЛОВАҒӢ – ҷалб намудани шаҳрвандон ба омӯзиши илми муосир, техника ва технологияи нав, эҷодкорӣ, дарёфти ихтисоси нав, бозомӯзӣ, тақмили ихтисос ва ғайра, ки онро шахс ҳангоми таҳсил дар мактаб, пас аз хатми мактаб ва баъди дарёфти диплом низ метавонад касб намояд.

ТАҲСИЛОТИ МУТТАСИЛ - имконоти таҳсил ва баланд бардоштани ихтисос дар давоми тамоми ҳаёти инсон.

ТАҲСИЛИ ФОСИЛАВӢ – барномаи махсуси таҳсил буда, шахс тавассути он аз муассисаи таълимии дар масофаи дур воқеъгашта бо роҳи мукотиба, воситаҳои аудиоӣ, бинӣ ва малакаҳои компютерӣ таълим мегирад.

ТАШАББУС – бе фармоиши касе, бо фаросати худ бо қатъият аз пайи коре шудани касе.

ТАЪЛИМИ ҲАМГИРО – таълим бо фарогирии ду ва бештар фан.

Т-нақша – усулест барои ҷамъовариҳои ақидаҳои ба ҳам зид, ки ҷадвали он шаклан ба ҳарфи «Т» монанд аст. Ба воситаи усули мазкур саволе гузошта мешавад, ки ҷавобҳои «ха – не», «тарafdор – муқобил», «бартарӣ – камбудӣ», «+, - », «мусбат – манфӣ»-ро талаб мекунад. Он барои ба мувоҳида омода шудан ёрӣ мерасонад.

ФАРД - якка, танҳо, беҳамто, бемисл.

ХАЁЛ - 1. фикр, андеша. 2. пиндошт, гумон. 3. орзу, тасаввур. 4. он чӣ дар хоб дида шуда, дар андешаи кас пайдо мешавад.

ХАРИТАИ АНДЕШАҶО – харитаи концептуалӣ, харитаи фарзӣ, концепсияи картографӣ, харитаи зеҳн, усули пешниҳод ва алоқаманд гардондаи фикрхост. Қоидаҳои асосии харитаи концептуалиро дар солҳои 60-ум профессор Ҷозеф Новак кор карда баромад. Тавассути ин усул андешаҳо аз рӯи муҳим буданашон ба як тартиби муайян, аз ҳисоби шоҳаҳо ба як сохтор дароварда мешаванд. Андешаҳо ба воситаи рамзҳо, ранг, ҳаҷми ҳуруф ва ғ. қайд мегарданд. Алоқаи байни онҳо нишон дода мешавад.

ХОНАНДАМЕҶВАР – низоми таълиме, ки дар он қобилияти фардӣ ва таҷрибаи қаблии хонанда ҳамчун меҳвар (тири асосӣ) барои омӯзиши минбаъда заминаи асосӣ маҳсуб меёбад.

ҶАРҶИ АНДЕШАҶО – усули гирдовариҳои миқдори муайян (4, 6, 8, 12) андешаҳо доир ба мафҳум ё мавзӯ дар шакли шоҳаҳои гирдгардон аст. Омӯзгор ин усулро дар ҳолате истифода мебард, ки агар масъалаи ҷудо кардани ҷузъҳои нисбатан муҳим ба миён ояд.

ШАРШАРА – каскад, усули ба қисмҳо ҷудо кардани калимаҳои мафҳумхост. Онро ҳангоми таҳлил ва таҷзияи мафҳум ва назарияҳои истифода бурдан айнаи муддаост.

ШАКЛИ ТАҲСИЛ – тартиби ташкили таълим буда, таҳсили рӯзона, шабона, ғойбона, оилавӣ, фосилавӣ ва экстернатро дар бар мегирад.

ЭССЕ – ҳикояи хурде, ки дар он таассуроти шахсӣ нисбат ба ҷузъҳои хонда ва дидаю шунида ифода меёбад.

ЭҶСОС – раванди одитарини психикист, ки хусусияти алоҳидаи ашё ва ҳодисаҳои олами атроф, инчунин ҳолатҳои дохилии узвҳои монро, ки дар зери таъсири бевоситаи ангезандаҳои моддӣ ба ретсепторҳои зарурӣ ба вучуд омадааст.

Адабиёт:

1. Эмомалӣ Раҳмон. Маориф омили муҳимтарини таҳкими давлат ва начоти миллат аст. – Душанбе, 2007.
2. Суханрони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар вохӯри бо кормандони соҳаи маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон. – Душанбе, 22.12.2005.
3. Паёмҳои солонаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон». – Душанбе, апрели 2008.
4. Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи барномаи давлатии компютерикунонии мактабҳои миёнаи таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон».
5. Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тасдиқи нақшаи татбиқи ислоҳоти соҳаи маориф барои солҳои 2005-2010».
6. Концепсияи миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон. – Душанбе, Матбуот, 2003.
7. Концепсияи миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон. – Душанбе, 2002.
8. Концепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. – Душанбе, 2006.
9. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф». – Душанбе, 2004.
10. Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон. – Душанбе, 2003.
11. Нақшаи таълими намунавии мактабҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон. – Душанбе, 2006.
12. Низомномаи аттестатсияи кадрҳои педагогӣ. – Душанбе, 2006.
13. Низомномаи аттестатсияи муассисаҳои таълимӣ. – Душанбе, 2006.
14. Низомномаи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон. – Душанбе, 2006
15. Низомномаи комитети падару модарон. – Душанбе, 2003
16. Низомномаи кор бо муаллимони ҷавон. – Душанбе, 2003.
17. Низомномаи шӯрои методии муассисаҳои таълимӣ. – Душанбе, 2002.
18. Стандарти таҳсилоти ибтидоӣ. – Душанбе, 2010
19. Барномаи таълими забони тоҷикӣ ва математика дар синфҳои ибтидоӣ. – Душанбе, 2007
20. Абдуллоев И., Алиев А., Зоолишоева Б. ва дигарон. Методикаи таълими математика дар синфҳои ибтидоӣ (Модули таълимӣ). – Душанбе: Принт Хаус
21. Абдуллоев И., Икромова Ф. Забони модарӣ: китоби дарсӣ барои синфи 2. – Душанбе: Полиграфгрупп, 2005, 254 с.
22. Алиев А.Б., Зиёев М. Н., Зоолишоева Б.Ф., Олимова Ф. К., Эрматова У.С. Муסיқӣ ва ҳаракат. Дастури таълим барои курсҳои тақмили ихтисоси муаллимони синфҳои ибтидоӣ. – Душанбе, 2009.
23. Алиев А.Б., Зиёев М.Н., Олимова Ф.К., Эрматова У.С., Зоолишоева Б.Ф., Ниёзов Ф. М., Ташкили ҷараён таълим дар синфҳои ибтидоӣ. Дастури таълим барои курсҳои тақмили ихтисоси муаллимони синфҳои ибтидоӣ. – Душанбе, 2009.
24. Атахонов Р., Изатуллоев К., Ҳалимов Ф. Математика: китоби дарсӣ барои синфи 2.- Душанбе: МТЛ ОРЕС, 2003.- 152 с.
25. Аттестатсияи мобайнӣ ва ҷамъбасти хонандагон. – Душанбе, 2004.
26. Боронов Б., Боев Б. Забони модарӣ: китоби дарсӣ барои синфи 3.- Душанбе: Сарпараст, 2004.- 224 с.
27. Зиёев М. Н. Мирзоматов Н. Бадалова М. Роҳнамои муаллимони синфҳои ибтидоӣ оид ба истифодаи барномаҳои нави таълими «Забони модарӣ» ва «Математика».- Душанбе, 2008.
28. Зиёев М.Н., Алиев А.Б., Олимова Ф.К., Эрматова У.С., Зоолишоева Б.Ф., Истиқлол ва сиёсати давлат дар соҳаи маориф. Дастури таълим барои курсҳои тақмили ихтисоси муаллимони синфҳои ибтидоӣ. – Душанбе, 2009.
29. Зиёев М.Н., Олимова Ф.К., Эрматова У.С., Алиев А.Б., Зоолишоева Б.Ф., Таълими забони модарӣ дар синфҳои ибтидоӣ. Дастури таълим барои курсҳои тақмили ихтисоси муаллимони синфҳои ибтидоӣ. – Душанбе, 2009.

30. Зоолишоева Б.Ф., Эрматова У.С., Зиёев М. Н., Олимова Ф.К., Алиев А.Б., Таълими математика дар синфҳои ибтидоӣ. Дастури таълим барои курсҳои тақмили ихтисоси муаллимони синфҳои ибтидоӣ. – Душанбе, 2009.
31. Искандаров Х.. Корғузори ва ҳуҷҷатнигорӣ (дастури методӣ). – Душанбе, 2005.
32. Китоби дарси Математика барои синфҳои 1 - 4
33. Қодиров Н. М., Зиёев М. Н., Алиев А.Б., Зоолишоева Б.Ф., Олимова Ф. К., Эрматова У.С., Омӯзиши системанок дар таълими табиатшиносӣ. Дастури таълим барои курсҳои тақмили ихтисоси муаллимони синфҳои ибтидоӣ. – Душанбе, 2009.
34. Қурбонов С.Р., Бехбудов Т.Б. Дастури таълим аз фанни математика,- Душанбе, 2007
35. Қурбонов Ш., Алиев А. ва дигарон Истиқлолият ва сиёсати давлатӣ дар соҳаи маориф. – Душанбе, 2008.
36. Лутфуллоев М. Дарс.- Душанбе, 1995.
37. Лутфуллоев М. Забони модарӣ :Китоби дарсӣ барои синфи 1.– Душанбе: Сарпараст ва Самара. 2004.- 144с.
38. Лутфуллоев М., Шарифов Ф., Абдуллоев И., Забони модарӣ: китоби дарсӣ барои синфи 4.- Душанбе; Учебная литература, Сарпараст,– Самара, 2005.- 224 с.
39. Мирзахмедов В. ва дигарон, Машғулиятҳои мусиқӣ дар синфи 3. – Душанбе, Маориф, 1988.
40. Мирзахмедов В. ва дигарон, Машғулиятҳои мусиқӣ дар синфи 4. –Душанбе, Маориф, 1990.
41. Мирзахмедов В.А., Файзуллоев Г.Ш., Хижняк Ю.Н., Мусиқӣ (китоби дарсӣ барои синфи сеюм). – Душанбе: Маориф, 1991.
42. Мирзоматов Н., Файзалиев Ҷ. Дастури таълимӣ аз психология.- Душанбе, 2008.
43. Мустафоқулов Т. М., Нарзуллоева М. Асосҳои психологияи синнусолӣ ва педагогӣ. – Кӯлоб, 1994.
44. Мухторов З., Мухиддинов Ф. Асосҳои технологияҳои навини таълим. -Душанбе, 2007.
45. Ҳамидова А. Математика: Китоби дарсӣ барои синфи 3.- Душанбе: Сарпараст, Самара:Учебная литература, соли 2005.- 144 с.
46. Ҳамидова А., Аҳмадова Ҷ., Шуайбова О. Математика: Китоби дарсӣ барои синфи 1. – Душанбе: Сарпараст.2008,- 144 с.
47. Ҳамидова А., Назаров Д. А. Математика: Китоби дарсӣ барои синфи 4. – Душанбе: Сарпараст, 2004, 240 с.
48. Ҳуҷҷатҳои меъерӣ ва дастурӣ дар бораи муассис, аттестатсия, литсензия, аккредитатсия ва ғ. - Душанбе, 2003.
49. Оинномаи муассисаи таълимии таҳсилоти умумӣ. – Душанбе, 2004
50. Охунов Ҷ. Назарияи ибтидоии мусиқӣ. – Душанбе, 1986.
51. Сатторов С ва диг. Алифҳои мусиқӣ. Китоби дарсӣ барои синфи 1.- Душанбе, 2005.
52. Сафин Д., Мусина Р., Мухторӣ Қ., Қурбонов Ш. ва диг. Усулҳои таълим ва омӯзиши ҳамфаъл. - Душанбе, 2006.-389 с.
53. Тарз ва воситаҳои омӯзиши фаъл: дастури амалӣ.– Душанбе:Устоз, 2006, Мураттиб Мирзоева Ф.
54. Усулҳои ҳамкорӣ дар таълим. Мураттибон: Зиёев М. Н. Мирзоматов Н. Олимова Ф. Тошева З. – Душанбе, 2010.
55. Хижняк Ю. Н. ва дигарон. Машғулиятҳои мусиқӣ дар синфи 2. - Душанбе: Маориф, 1988.
56. Шарифов З. Ислоҳоти маориф: пешравӣ, мушкилот ва пешниҳодот. – Душанбе: Субҳи Дониш, 2007.
57. Шарифов З., Ветров В.И, Катаева З.А. Концепция развития финансирования сферы образования РТ. – Душанбе, 2004. - Труды ТУТ. - Выпуск X.
58. Энциклопедияи адабиёт ва санъати тоҷик, қисми 1- 2
59. Эрматова У.С., Зоолишоева Б.Ф., Алиев А.Б., Олимова Ф.К., Зиёев М.Н., Таълими санъат ва меҳнат дар синфҳои ибтидоӣ. Дастури таълим барои курсҳои тақмили ихтисоси муаллимони синфҳои ибтидоӣ. –Душанбе, 2009.

Ба забони русӣ

1. Абдуллин Э.Б. Теория и практика музыкального обучения в общеобразовательной школе, – М.: Просвещение, 1983.
2. Актуальные проблемы методики обучения математике в начальных классах. Под ред. М.И. Моро и др. – М.: Педагогика, 1997.
3. Алиев Ю.Б. Настольная книга школьного учителя-музыканта. – М.,2000
4. Бантова М.А., Бельтюкова Г.В. Методика преподавания математики в начальных классах. – М.: Просвещение, 1984.
5. Выготский Л. С. Педагогическая психология.– М.,1996.
6. Кайнова Э.Б. Курс современной практической педагогики, – М, 2005.
7. Кларин М.В. Инновации в обучении: метафоры и модели. – М., 1997
8. Кукушин В.С.Современные педагогические технологии. Начальная школа. Пособие для учителя.– Ростов н/Д.: Феникс, 2003.
9. Кульневич С.В., Лакоценина Т.П. Современный урок, Учитель, 2005.- части I, II
10. Лысенкова С.Н. Когда легко учиться. – М.: Педагогика, 1985.
11. Люблинская А.А. Учителю о психологии младшего школьника. Пособие для учителя. – М.: Просвещение, 1977.
12. Музыкальное воспитание в школе. Выпуск 17. Составила О. Апраксина. –М.: Музыка, 1986.
13. Немов Р.С. Психология. В трех книгах: Общие основы психологии: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений. 5-е изд.-М.: Гуманитар. изд. центр Владос, 2008. – Кн 1. -687 с.
14. Немов Р.С. Психология. В трех книгах: Психология образования: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений. 4-е изд.-М.: Гуманитар. изд. центр Владос, 2007. –Кн.2.- 606 с.
15. Павлов И.П. Мозг и психика, – М., 1996.
16. Плигин А. А. Личностно – ориентированное образование: История и практика.– М.: КСП+, 2003.
17. Плигин А. А. Познавательные стратегии школьников. – М., 2007.
18. Ригина Г.С. “Уроки музыки в начальных классах” – М.,1979 г.
19. Рожников В.Г. Резервы музыкальной педагогики. – М.: Знание, 1980.
20. Стойлова А.П., Пышкало А.М. Основы начального курса математики: Учебное пособие для учащихся пед. уч-щ по спец. № 2001 Преподавание в начальных классах общеобр. шк.. – М.: Просвещение, 1988.
21. Теоретические основы методики обучения математике в начальных классах: Пособие для студентов фак. подгот. учителей нач. классов заоч. отделения. – М.: Институт практической психологии. – Воронеж: НПО “МоДЭК”, 1996.
22. Школяр Л.В., Красильникова М.С. Теория и методика музыкального образования детей. – М.,1999 г.
23. Юсуфбекова Н.Р. Общие основы педагогических инноваций: Опыт разработки теории инновационного процесса в образовании. – М., 1991.
24. Якиманская И. С. Личностно – ориентированное обучение в современной школе .– М., 2000.